

20 Χρόνια

 ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΔΕΛΤΙΑ

Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
■ Αφαίρεση φωτογραφιών παιδιών από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	6
■ Κατάργηση του ηλικιακού ορίου για ιατρούς στο ΕΣΥ	7
■ Θεσμοθέτηση του πλαισίου αναδοχής και υιοθεσίας	8
■ Απαλλαγή των μη χρησιμοποιούμενων και μη ηλεκτροδοτούμενων ακινήτων από τα δημοτικά τέλη.....	9
■ Απαλλαγή από Δημοτικά τέλη λόγω κοινωνικών και οικονομικών κριτηρίων.....	10
■ Καταγγελία συμβάσεως εργασίας εγκύου εργαζόμενης	11
■ Απόλυση οροθετικού.....	12
■ Κατάργηση διάταξης για αθέμιτη διάκριση λόγω αναπηρίας (ή χρόνιας πάθησης).....	13
■ Πολλαπλή διάκριση σε προκήρυξη του υπουργείου Εξωτερικών	14
■ Επανασύνδεση παιδιών με την αποφυλακισμένη μητέρα τους	15
■ Χορήγηση άδειας με αποδοχές σε πατέρα κατ' αναλογία με τα ισχύοντα για τις μητέρες	16
■ Απαλλαγή φόρου εισοδήματος λόγω αναπηρίας.....	17
■ Υποστήριξη σχολείου και παιδιού με ζητήματα συμπεριφοράς	18
■ Πολλαπλή διάκριση σε πρόσκληση για πρόσληψη ψυχολόγου	19
■ Καταγγελία συμβάσεως εργασίας εγκύου.....	20
■ Συνεργασία με κοινωνική υπηρεσία ειδικού σχολείου, σχετικά με προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον μαθητή.....	21

Καταβολή αποζημιώσεων από το Υπουργείο Πολιτισμού λόγω δέσμευσης ακινήτων ιδιωτών	22
Ζητήματα λειτουργίας Καταστήματος Υγειονομικού Ενδιαφέροντος στη Μύκονο .	23
Καταβολή αποζημίωσης λόγω απαλλοτρίωσης ακινήτου από το Δήμο	24
Νοσηλεία Σύρου μετανάστη	25
Πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών	26
Χορήγηση επιδόματος αναπηρίας σε κρατούμενους	27
Χορήγηση βεβαίωσης σε ασθενή	28
Άρνηση χορήγησης ιατρικού φακέλου θανάτου	29
Παρακράτηση εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων	30
Στέρηση ασφαλιστικών και προνοιακών παροχών παρά τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος	31
Δικαιούχοι του Προγράμματος «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης»	32
Αυτεπάγγελτη Έρευνα για τις τράπεζες ομφαλοπλακουντικού αίματος	34
Απαλλαγή γονέων αναπήρων τέκνων από τα τέλη κυκλοφορίας ιδιωτικού οχήματος	35
Τερματισμός της πρακτικής απομάκρυνσης βρεφών από μητέρες που δεν έχουν ταυτοποιητικά έγγραφα	36
Ονοματοδοσία παιδιών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα από γονείς χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα	37
Κατοχύρωση του δικαιώματος του γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια του παιδιού να ενημερώνεται για τη σχολική του πρόοδο	38
Δυσκολίες ένταξης μαθητών με αναπηρία σε γενικά σχολεία	39
Θεσμοθέτηση του πλαισίου για την επιτροπεία ασυνόδευτων παιδιών	40
Μεταφορά μαθητών/τριών Ειδικού Δημοτικού Σχολείου στην κεντρική Μακεδονία	41

■ Ένταξη δικαιούχων στο πρόγραμμα «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής» και την εγγραφή των παιδιών σε παιδικούς σταθμούς_με voucher	42
■ Καταχώριση στοιχείων αστικής κατάστασης_παιδιών με ένα γονέα	43
■ Επίλυση δυσλειτουργιών του_προγράμματος «Εξοικονόμηση κατ' οίκον II»	44
■ Περιβαλλοντικές παραβάσεις στην Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Νέας Επιδαύρου	45
■ Κατάσχεση μισθού υπαλλήλων του ΟΑΕΔ για την είσπραξη της διατροφής των_ανήλικων τέκνων	46

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αγαπητές φίλες, αγαπητοί φίλοι,

Το 2018 σηματοδότησε την ολοκλήρωση 20 χρόνων λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη.

Οι πολίτες, από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της Αρχής, στράφηκαν κατά εκατοντάδες χιλιάδες προς τον Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου να αναχαιτίσουν τις δυσμενείς επιπτώσεις στα δικαιώματά τους, στο βιοτικό τους επίπεδο, στην καθημερινότητά τους αλλά και στους μελλοντικούς σχεδιασμούς για την προσωπική, οικογενειακή και

κοινωνική ζωή τους, από τις δυσλειτουργίες ή και αυθαιρεσίες της διοίκησης.

Στην αυγή της τρίτης δεκαετίας λειτουργίας του θεσμού, είμαστε υπερήφανοι για όσα κατορθώσαμε να πετύχουμε, για όλες τις θεσμικές αλλαγές που προκαλέσαμε, για όλα τα συστημικά προβλήματα που συμβάλλαμε να επιλυθούν. Και αυτό μας δίνει την αναγκαία αυτοπεποίθηση να συνεχίσουμε με την ίδια ένταση και επιμονή.

Φυσικά, δεν εφησυχάζουμε, δεν επαναπαυόμαστε.

Εργαζόμαστε για να βελτιώσουμε τις δικές μας υπηρεσίες. Να έχουμε και νέα, πιο αποτελεσματικά θεσμικά εργαλεία. Να έχουμε λιγότερους περιορισμούς στη δράση μας, στα περιθώρια των παρεμβάσεών μας. Να αναπτύξουμε ακόμη μεγαλύτερους και ουσιαστικότερους διαύλους επικοινωνίας με την κοινωνία, την οικονομική δραστηριότητα. Να έρθουμε και εμείς πιο κοντά στον πολίτη. Να ενισχύσουμε τη δική μας εξωστρέφεια, να επιμένουμε στη διαφάνεια της δράσης μας και στην ευρεία δημοσιότητα των παρεμβάσεών μας.

Με στόχο, λοιπόν, την πιο έγκαιρη και κατά το δυνατόν πληρέστερη ενημέρωση των πολιτών θα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Συνηγόρου του Πολίτη (www.synigoros.gr) κάθε τετράμηνο μερικές από τις σημαντικότερες δράσεις και παρεμβάσεις της Ανεξάρτητης Αρχής. Ενδεικτικές του εύρους των ελεγκτικών και διαμεσολαβητικών ενεργειών των εξειδικευμένων στελεχών του Συνηγόρου του Πολίτη.

Με τον τρόπο αυτό, θα δίνονται όχι μόνο χρήσιμες πληροφορίες στους πολίτες, αλλά και η ανά τετράμηνο παρουσίαση της δράσης του Συνηγόρου του Πολίτη θα συμβάλλει στην διαφάνεια του έργου της Ανεξάρτητης Αρχής. Επιπλέον, μέσω της δημοσιοποίησης ανά τετράμηνο των συνολικών στοιχείων για τις αναφορές των πολιτών θα καταγράφεται η αποτελεσματικότητα της Αρχής.

Πρόκειται για μία πρωτοβουλία λογοδοσίας αλλά και αξιολόγησης.

Ανδρέας Ποττάκης

Συνήγορος του Πολίτη

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το τελευταίο τετράμηνο του 2018 ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε 5.619 αναφορές πολιτών εκ των οποίων οι 679 κρίθηκαν αβάσιμες λόγω προφανούς αναρμοδιότητας.

Από τις εναπομείνουσες 4.940, οι 1.039 αναφορές αφορούσαν θέματα ποιότητας ζωής, οι 1.166 αφορούσαν ζητήματα πολιτών με τη Δημόσια Διοίκηση και με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι 1.292 έχουν να κάνουν με ζητήματα κοινωνικής προστασίας, οι 668 αφορούν θέματα προστασίας δικαιωμάτων, οι 396 αναφορές έχουν να κάνουν ειδικότερα με τα δικαιώματα του παιδιού και τέλος 379 αναφέρονται σε ζητήματα άنيσης μεταχείρισης.

Ειδικότερα:

- ▶ Σε θέματα Κοινωνικής Προστασίας η πλειονότητα των αναφορών αφορούσε ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης και ακολουθούν αναφορές στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας και αναφορές που σχετίζονται ειδικότερα με τον τομέα της υγείας.
- ▶ Στις αναφορές σε σχέση με το Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα η πλειονότητα των πολιτών αναφέρει προβλήματα με τους Δήμους και τις Περιφέρειες και ακολουθούν ζητήματα με της ΔΟΥ και την ΑΔΑΕ και με διάφορα υπουργεία.
- ▶ Στις αναφορές για θέματα Ποιότητας Ζωής, οι περισσότερες αφορούν θέματα των Δικτύων (ύδρευση, ηλεκτροδότηση, αποχέτευση, φυσικού αερίου, κινητής τηλεφωνίας) και ακολουθούν ζητήματα διαχείρισης κοινόχρηστων χώρων.
- ▶ Από τις αναφορές για θέματα σεβασμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σχεδόν οι μισές αφορούν θέματα εισόδου και παραμονής αλλοδαπών και ακολουθούν προβλήματα σχετικά με τα πολιτικά δικαιώματα και θέματα ανώτατης εκπαίδευσης.
- ▶ Στα ζητήματα που αφορούν την προστασία του παιδιού οι περισσότερες αναφορές έχουν να κάνουν ζητήματα προστασίας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ακολουθούν θέματα σχετικά με βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς (δημοτικούς και ιδιωτικούς).
- ▶ Τέλος, στις αναφορές που αφορούν ζητήματα ίσης μεταχείρισης κυριαρχούν τα ζητήματα φύλλου και τα ζητήματα φυλής, καθώς και εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής.

Ακολουθούν ενδεικτικά υποθέσεις που χειρίστηκε ο Συνήγορος του Πολίτη από όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του. Η επιλογή έγινε με κριτήριο τόσο το γενικό όσο και το ειδικό ενδιαφέρον κάποιων από αυτές και με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο το εύρος των θεμάτων που απασχολούν την Ανεξάρτητη Αρχή.

Για τη σύνταξη του Δελτίου (Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 2018) συνεργάστηκαν μέλη του ειδικού επιστημονικού προσωπικού και συνάδελφοι από τη γραμματειακή υποστήριξη της Αρχής.

Αφαίρεση φωτογραφιών παιδιών από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Ιστορικό | Γονείς ανηλίκων απευθύνθηκαν στο Συνήγορο διαμαρτυρόμενοι/ες για την χωρίς συναίνεσή τους ανάρτηση φωτογραφιών των παιδιών τους σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης από τον άλλο γονέα ή από υπηρεσίες τοπικής αυτοδιοίκησης (στο πλαίσιο γνωστοποίησης εκδηλώσεων).

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος ενημέρωσε τους πολίτες ως προς τη δυνατότητά τους να απευθυνθούν σε υπηρεσίες αρμόδιες για την επιβολή συγκεκριμένων μέτρων, καθώς και ως προς τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν για την κατάργηση της ανάρτησης. Παράλληλα, απηύθυνε έγγραφα προς τους εμπλεκόμενους, διευκρινίζοντας το θεσμικό πλαίσιο και επισημαίνοντας την υποχρέωση σεβασμού της εικόνας και της ιδιωτικής ζωής των παιδιών σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Έκβαση | Οι συγκεκριμένες φωτογραφίες αφαιρέθηκαν από τις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης.

Κατάργηση του ηλικιακού ορίου για ιατρούς στο ΕΣΥ

Ιστορικό | Η ύπαρξη ανωτάτου ηλικιακού ορίου για την κάλυψη θέσεων ιατρών ΕΣΥ έχει αποτελέσει αντικείμενο σημαντικού αριθμού αναφορών που έχει δεχθεί ο Συνήγορος τα τελευταία δέκα χρόνια.

Διερεύνηση | Επί πλέον ο Συνήγορος επικαλέσθηκε νομολογία, σύμφωνα με την οποία δεν στοιχειοθετείται από κανένα επίσημο στοιχείο ο δικαιολογητικός λόγος ανωτάτου ηλικιακού ορίου για την κάλυψη θέσεων ιατρών ΕΣΥ. Ακόμη και αν θεωρηθεί ότι ο σκοπός για την επιβολή ηλικιακού ορίου συνίσταται στη διασφάλιση της υγείας των ασθενών από τους κινδύνους που συνεπάγεται η παροχή υπηρεσιών από μεγαλύτερης ηλικίας ιατρούς, και πάλι ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να δικαιολογήσει την αυστηρότητα του επιλεγόμενου μέσου και τον αυτοδίκαιο αποκλεισμό.

Διαπιστώνοντας ότι η πρόβλεψη ανώτατου ηλικιακού ορίου εισάγει άμεση ηλικιακή διάκριση, απαγορευμένη εφ' όσον δεν στηρίζεται σε ειδική αιτιολόγηση και στην αρχή της αναλογικότητας, ο Συνήγορος εισηγήθηκε την αναθεώρηση των επίμαχων διατάξεων.

Έκβαση | Τα προβλεπόμενα ανώτατα ηλικιακά όρια για την κατάληψη θέσεων ιατρών ΕΣΥ καταργήθηκαν.

Θεσμοθέτηση του πλαισίου αναδοχής και υιοθεσίας

- Ιστορικό** | Με σειρά εγγράφων του ο Συνήγορος υπογράμμισε την ανάγκη συγκρότησης ενός ενιαίου πρωτοκόλλου για την ρύθμιση ιδίως του καθεστώτος αναδοχής στη χώρα.
- Έκβαση** | Το Μάιο του 2018 δημοσιεύτηκε ο νόμος 4538/18 που θεσμοθέτησε τα μητρώα υποψηφίων αναδόχων γονέων και παιδιών, το σύστημα εκπαίδευσης για την εγγραφή στα ως άνω μητρώα και άλλα ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή του νόμου. Περαιτέρω, και στο στάδιο της κατάθεσης του σχεδίου του συγκεκριμένου νόμου ο Συνήγορος επισήμανε σε επιστολή του, αλλά και κατά τη διαδικασία ακρόασης των φορέων στη Βουλή, την ανάγκη διόρθωσης ορισμένων διατάξεων και εισαγωγής νομοτεχνικών βελτιώσεων, αρκετές από τις οποίες έγιναν δεκτές (η επιλογή ανάμεσα σε κατάλληλους υποψήφιους αναδόχους με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, η δυνατότητα της εξαιρέσης από τη διαδικασία της εκπαίδευσης για την συγγενική αναδοχή όταν κρίνεται κατά περίπτωση αναγκαίο, η εξακολούθηση των παροχών και διευκολύνσεων προς τους ανάδοχους γονείς και κατά την περίοδο στράτευσης του τέκνου κ.α). Εκκρεμεί η έκδοση υπουργικών αποφάσεων για την υλοποίηση και πλήρη δρομολόγηση των προβλέψεων του νόμου.

Απαλλαγή των μη χρησιμοποιούμενων και μη ηλεκτροδοτούμενων ακινήτων από τα δημοτικά τέλη

Ιστορικό | Κατόπιν επανειλημμένων παρεμβάσεων του Συνηγόρου, ρυθμίστηκε για το μέλλον ρητά και σαφώς, το ζήτημα της απαλλαγής των μη χρησιμοποιούμενων και μη ηλεκτροδοτούμενων ακινήτων από τα δημοτικά τέλη. Προβλέφθηκε επίσης η διαγραφή ή παράλειψη βεβαίωσης των οφειλών που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου και δόθηκε εξάμηνη προθεσμία για την υποβολή της αίτησης διαγραφής από τους ενδιαφερόμενους πολίτες. Εξετάζεται μάλιστα το ενδεχόμενο παράτασης της δμηνης αυτής προθεσμίας μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους.

Διερεύνηση | Δεδομένου ότι η ρύθμιση αυτή δεν συμπεριέλαβε τα ουδέποτε ηλεκτροδοτηθέντα ακίνητα, ο Συνήγορος, έχοντας την άποψη ότι emπίπτουν στην ίδια κατηγορία με τα ακίνητα στα οποία έγινε διακοπή ηλεκτροδότησης και πρέπει να απαλλάσσονται για τους ίδιους ακριβώς λόγους, πραγματοποίησε νέα σχετική παρέμβαση στο Υπουργείο Εσωτερικών. Συγκεκριμένα, επισήμανε ότι κρίνεται επιβεβλημένη η ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας, η οποία θα ρυθμίσει λεπτομερώς το ζήτημα της απαλλαγής των ακινήτων αυτών, καθορίζοντας τις προαπαιτούμενες για την απαλλαγή τους προϋποθέσεις και οτιδήποτε άλλο κρίνεται αναγκαίο, προκειμένου να αποφευχθούν προβλήματα κατά την εφαρμογή του νόμου από τις αρμόδιες υπηρεσίες των δήμων.

Ο Συνήγορος θεωρεί επίσης ότι στην ίδια κατηγορία emπίπτουν και οι περιπτώσεις των μη χρησιμοποιούμενων ακινήτων, στα οποία η ηλεκτροδότηση διακόπηκε λόγω οφειλών. Οι ιδιοκτήτες τους δεν μπορούν να κάνουν χρήση της ευεργετικής διάταξης περί διαγραφής των υφιστάμενων οφειλών επειδή η βεβαίωση που τους χορηγείται από τον Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε αναφέρει μεν την ημερομηνία διακοπής, προσθέτει ωστόσο ότι η σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας παραμένει ενεργή και δεν έχει καταγγελθεί. Για τους λόγους αυτούς, ο Συνήγορος του Πολίτη παρενέβη προς το Υπουργείο Εσωτερικών, ζητώντας να δοθούν άμεσα οδηγίες προς τις δημοτικές υπηρεσίες προκειμένου να παραλείψουν τη βεβαίωση των τελών σε αυτές τις περιπτώσεις, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 222 του ν. 4555/2018, καθώς και προς τον Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. ζητώντας να γνωστοποιεί στους δήμους τις οφειλές από δημοτικά τέλη.

Έκβαση | Ο Συνήγορος αναμένει την ανταπόκριση του Υπουργείου Εσωτερικών στις ανωτέρω πρόσφατες παρεμβάσεις του, ευελπιστώντας στη δίκαιη ρύθμιση των σχετικών θεμάτων.

Απαλλαγή από Δημοτικά τέλη λόγω κοινωνικών και οικονομικών κριτηρίων

Πολίτης διαμαρτυρήθηκε για τη μη ανταπόκριση των υπηρεσιών του δήμου Αθηναίων σε αίτησή του, με την οποία ζητούσε απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής δημοτικών τελών καθαριότητας και φωτισμού, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Ο πολίτης, σύμφωνα με τα επισυναπτόμενα στοιχεία, είχε 80% ποσοστό αναπηρίας, και αντιμετώπιζε σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Ήταν ενταγμένος στο Πρόγραμμα του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης και στο Πρόγραμμα του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου της ΔΕΗ. Κατόπιν της εξέτασης της αναφοράς, απεστάλη έγγραφο στο Γενικό Γραμματέα του Δήμου Αθηναίων για την άμεση εξέταση της υπόθεσης. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων ανταποκρίθηκαν άμεσα και με σχετικό έγγραφο ενημέρωσαν την Αρχή και τον πολίτη, ότι ως εντασσόμενος σε όλες τις απαραίτητες εκ νόμου προϋποθέσεις, είναι ωφελούμενος της απαλλαγής από τα δημοτικά τέλη του μισθωμένης κατοικίας του.

Καταγγελία συμβάσεως εργασίας εγκύου εργαζόμενης

Ιστορικό | Εργαζόμενη απασχολήθηκε σε επιχείρηση από το 2016. Τον Μάρτιο του 2017 γέννησε και έλαβε όλες τις εκ του νόμου προβλεπόμενες άδειες. Πριν ακόμη λήξει η 6μηνη άδεια προστασίας μητρότητας η εργαζόμενη έμεινε εκ νέου έγκυος και ενημέρωσε για τη δεύτερη εγκυμοσύνη της την επιχείρηση. Εν τω μεταξύ τα υποκατάστηματα της επιχείρησης έκλεισαν. Μετά το πέρας της 6μηνης άδειας προστασίας μητρότητας η εργαζόμενη χρειάστηκε να λάβει αναρρωτική άδεια, λόγω προβλημάτων υγείας, αλλά η εργοδότη επιχείρηση αρνήθηκε να υπογράψει τα σχετικά έγγραφα.

Διερεύνηση | Κατά την τριμερή συνάντηση, που έλαβε χώρα ενώπιον της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας παρουσία εκπροσώπου του Συνήγορου, η εργαζόμενη ενέμεινε στα καταγγελλθέντα, ενώ ο εργοδότης δήλωσε ότι η επιχείρηση δεν διατηρεί πλέον κανένα υποκατάστημα, συνεπώς αδυνατεί να απασχολήσει την προσφεύγουσα. Εξ άλλου ο εργοδότης είχε αποστείλει στην εργαζόμενη εξώδικη δήλωση ενημερώνοντάς την, ότι θεωρεί την απουσία της από τη θέση εργασίας ως οικειοθελή αποχώρηση εκ μέρους της. Η εργαζόμενη είχε απαντήσει με άλλη εξώδικη δήλωση απευθυνόμενη προς την επιχείρηση, ότι ουδέποτε αποχώρησε οικειοθελώς από τη θέση εργασίας της. Τέλος, ο εκπρόσωπος της επιχείρησης δήλωσε ότι η εταιρεία πρόκειται να μπει σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης. Ο Συνήγορος κάλεσε την εργοδότη επιχείρηση –εφ’ όσον δεν υπάρχει δυνατότητα απασχόλησης της εργαζόμενης- να καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας της για σπουδαίο λόγο, τηρώντας τις διατυπώσεις του νόμου.

Ο Συνήγορος κατέληξε στη διαπίστωση ότι ουδέποτε έλαβε χώρα οικειοθελής αποχώρηση εκ μέρους της εργαζόμενης και ότι η μη αποδοχή των υπηρεσιών της εργαζόμενης απαγορεύεται εκ του νόμου.

Έκβαση | Ο Συνήγορος εισηγήθηκε την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε βάρος της επιχείρησης. Η αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας έχει ήδη κινήσει τις σχετικές διαδικασίες.

Απόλυση οροθετικού

Ιστορικό | Διανομέας σε επιχείρηση εστίασης ενημέρωσε τον εργοδότη του ότι θα καθυστερήσει στην εργασία, επειδή πρόκειται υποβληθεί άμεσα σε εξετάσεις οροθετικότητας. Την επομένη ο εργοδότης κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας του. Ο εργαζόμενος –ο οποίος εν τω μεταξύ ανακάλυψε ότι είναι φορέας του HIV- υπέβαλε αναφορά στο Συνήγορο καταγγέλλοντας ότι η απόλυσή του οφείλεται αποκλειστικά στην πάθησή του. Επίσης, ο εργαζόμενος άσκησε αγωγή κατά του εργοδότη του, ζητώντας την ακύρωση της καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας του και διεκδικώντας τόσο δεδουλευμένες αποδοχές όσο και αποζημίωση.

Οι μάρτυρες του αναφερόμενου κατέθεσαν ενώπιον του Συνηγόρου, ότι ο εργαζόμενος ενημέρωσε τον εργοδότη ότι ο ίδιος θα υποβληθεί σε εξετάσεις οροθετικότητας. Ο εργοδότης και ο μάρτυράς του ισχυρίστηκαν ότι ουδέποτε είχε ενημερωθεί ο εργοδότης για τη χρόνια πάθηση του εργαζόμενου και ότι η απόλυσή του οφείλονταν στην πλημμελή εκπλήρωση των καθηκόντων του και στην παραμέληση της προσωπικής του υγιεινής.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος διερεύνησε την υπόθεση αξιολογώντας όλα τα έγγραφα και στοιχεία του φακέλου και εξετάζοντας μάρτυρες. Από την έρευνα προέκυψαν τα εξής κρίσιμα στοιχεία: έναν περίπου μήνα πριν την καταγγελία της συμβάσεως εργασίας οι ώρες απασχόλησης του αναφερομένου αυξήθηκαν (δηλ. η σύμβαση εργασίας του τροποποιήθηκε επί το ευνοϊκότερο), Αλλά η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας, έγινε όταν ο εργαζόμενος πληροφορήθηκε με βεβαιότητα ότι η σύντροφός του είναι φορέας του HIV και υποβλήθηκε και ο ίδιος σε εξετάσεις οροθετικότητας. Τέλος, ο εργοδότης δεν απέδειξε ότι ο εργαζόμενος πράγματι εκτελούσε πλημμελώς τα καθήκοντά του.

Ο Συνήγορος εξέδωσε Πόρισμα στο οποίο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σύμβαση εργασίας του εργαζόμενου καταγγέλθηκε κατά παράβαση του σχετικού νόμου και εξ αυτού του λόγου πάσχει ακυρότητας, καθώς ο εργοδότης αφ' ενός δεν απέδειξε με επάρκεια ότι ο αναφερόμενος εκτελούσε πλημμελώς τα καθήκοντά του και αφ' ετέρου δεν δικαιολόγησε επαρκώς τους λόγους για τους οποίους δεν απομάκρυνε νωρίτερα έναν τόσο ανεπαρκή – κατά τους ισχυρισμούς του εργοδότη- εργαζόμενο, όπως ο αναφερόμενος, ο οποίος εξέθετε την επιχείρηση και δημιουργούσε προβλήματα στο προσωπικό. Αντίθετα, ο εργοδότης αύξησε τις ώρες απασχόλησης του αναφερόμενου έναν περίπου μήνα πριν την καταγγελία της συμβάσεως εργασίας του, αλλά τον απέλυσε –όπως ισχυρίζεται- συμπτωματικά την ημέρα κατά την οποία ο ίδιος ο αναφερόμενος πληροφορήθηκε με βεβαιότητα ότι η σύντροφός του είναι φορέας του HIV και ο ίδιος υποβλήθηκε σε εξετάσεις οροθετικότητας.

Έκβαση | Μετά την έκδοση του Πορίσματος του Συνηγόρου τα μέρη συμβιβάστηκαν.

Κατάργηση διάταξης για αθέμιτη διάκριση λόγω αναπηρίας (ή χρόνιας πάθησης)

Ιστορικό | Υπαστυνόμος της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛΑΣ) ζήτησε τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου καθώς η υπηρεσία του αρνήθηκε να του χορηγήσει κανονική άδεια για το έτος 2013 όταν επέστρεψε από μακρά αναρρωτική άδεια.

Διερεύνηση | Σύμφωνα με τη νομοθεσία ο επανερχόμενος από μακρά αναρρωτική άδεια μπορεί να πάρει κανονική άδεια για το τρέχον ημερολογιακό έτος, μόνον εφόσον παρέλθει εξάμηνο από την επάνοδό του.

Ο Συνήγορος επισήμανε ότι η ανωτέρω διάταξη εισάγει έμμεση διάκριση λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης που απαγορεύεται, καθώς επιβαρύνει τον εργαζόμενο που απουσίασε από την υπηρεσία με μακρά αναρρωτική άδεια για λόγους αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, εξαρτώντας το δικαίωμα λήψης κανονικής άδειας από τη συμπλήρωση ελάχιστου χρονικού διαστήματος μετά την επάνοδό του.

Επιπλέον, ο Συνήγορος του Πολίτη επικαλέστηκε και τις διατάξεις Οδηγίας οι οποίες κατοχυρώνουν πλήρως το δικαίωμα των εργαζομένων σε κανονική (ετήσια) άδεια με αποδοχές, σκοπός της οποίας είναι η παροχή στον εργαζόμενο της δυνατότητας να αναπαυθεί και να έχει στη διάθεσή του ένα χρονικό διάστημα χαλάρωσης και ψυχαγωγίας. Ο σκοπός αυτός διαφέρει από τον σκοπό της αναρρωτικής άδειας, που απονέμεται ως δικαίωμα στον εργαζόμενο προκειμένου να αναρρώσει από ασθένεια.

Έκβαση | Η ΕΛΑΣ υιοθέτησε πλήρως τις θέσεις του Συνηγόρου και εισηγήθηκε νομοθετική τροποποίηση προκειμένου να αρθεί ο περιορισμός στη λήψη κανονικής άδειας όταν ο εργαζόμενος έχει αναγκασθεί να απουσιάσει με μακρά αναρρωτική άδεια. Ήδη ο επίμαχος περιορισμός καταργήθηκε με το άρθρο 3 του ΠΔ 10/2018 (ΦΕΚ 21 Α'/08.02.18).

Πολλαπλή διάκριση σε προκήρυξη του υπουργείου Εξωτερικών

Ιστορικό | Ο Συνήγορος εξέτασε προκήρυξη του Υπουργείου Εξωτερικών για πρόσληψη πέντε εμπειρογνομόνων, σύμφωνα με την οποία αποκλείεται η συμμετοχή υποψηφίων: α) που είναι έλληνες πολίτες με πολιτογράφηση, αλλά δεν έχουν συμπληρώσει 3 χρόνια από την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας β) που δεν έχουν συμπληρώσει το 32ο έτος της ηλικίας τους γ) που πάσχουν από σοβαρά καρδιαγγειακά ή σοβαρά αναπνευστικά ή νεφρολογικά ή μεταδοτικά νοσήματα ή σοβαρά νοσήματα του νευρικού συστήματος.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι, το κριτήριο της 3ετούς αναμονής από την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας, για τη συμμετοχή στην εν λόγω προκήρυξη, συνιστά ρύθμιση που έρχεται σε αντίθεση με την απαγόρευση των διακρίσεων, καθώς ο κανόνας της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει την επί ίσοις όροις άσκηση ενός δικαιώματος ή απόλαυση ενός έννομου αγαθού μεταξύ ελλήνων πολιτών.

Όσον αφορά το κατώτατο ηλικιακό όριο που θέτει η προκήρυξη, επισήμανε ότι τυχόν διακριτική μεταχείριση λόγω ηλικίας πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς και να προκύπτει ότι το όριο ηλικίας είναι αντικειμενικά αναγκαίο για την υλοποίηση θεμιτού επιδιωκόμενου σκοπού, καθώς και ότι δεν υπάρχει εναλλακτικό, λιγότερο αυστηρό μέσο πέραν της χρήσης της ηλικίας για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Τέλος, όσον αφορά τον αποκλεισμό λόγω συγκεκριμένων παθήσεων, υποστήριξε ότι η κρίση για το εάν οι υποψήφιοι υπάλληλοι έχουν την υγεία και τη φυσική καταλληλότητα να ανταποκριθούν στα καθήκοντα που πρόκειται να αναλάβουν, οφείλει να είναι το αντικείμενο ad hoc ιατρικής εκτίμησης, με τη διαδικασία που προβλέπεται στον Υπαλληλικό Κώδικα. Καθίσταται δε αμφισβητήσιμη η τήρηση της νομοθεσίας για την προστασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων υγείας των υποψηφίων, στο βαθμό που δεν είναι απολύτως αναγκαία για την αξιολόγηση της καταλληλότητάς τους. Για όλους τους παραπάνω λόγους, ζήτησε την άμεση επανεκτίμηση των όρων της προκήρυξης, προκειμένου να είναι συμβατοί με τη νομοθεσία για την ίση μεταχείριση.

Έκβαση | Το Υπουργείο απάντησε ότι στο πλαίσιο τροποποίησης των διατάξεων του Οργανισμού του, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, θα ληφθούν υπόψη οι επίμαχες επισημάνσεις.

Επανασύνδεση παιδιών με την αποφυλακισμένη μητέρα τους

Ιστορικό | Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ), που ασχολείται με την στήριξη φυλακισμένων και αποφυλακισμένων γυναικών, προσέφυγε στον Συνήγορο του Πολίτη, για την υπόθεση αλλοδαπής αποφυλακισμένης μητέρας, η οποία εμποδιζόταν στην επανασύνδεση και επικοινωνία με τα δύο ανήλικα τέκνα της, τα οποία φιλοξενούνταν σε δομή παιδικής προστασίας κατόπιν εισαγγελικής εντολής.

Διερεύνηση | Η διερεύνηση της αναφοράς κατέδειξε ότι το πρόβλημα οφειλόταν καταρχήν σε σφάλματα και ελλείψεις κατά την εγγραφή των δύο γεννημένων στην Ελλάδα νηπίων στο ληξιαρχείο. Την υπόθεση επιβάρυνε ακόμη περισσότερο η παράτυπη διαμονή της μητέρας στη χώρα, καθώς είχε στο μεταξύ εκπνεύσει η προθεσμία της αποχώρησής της από την Ελλάδα. Εξαιτίας των παραπάνω ζητημάτων η εισαγγελία απέρριπτε την αίτηση της μητέρας. Παράλληλα, εξαιτίας της έλλειψης ληξιαρχικών πράξεων γέννησης των παιδιών η αρμόδια προξενική αρχή αρνούσαν την χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων στην οικογένεια, ώστε η μητέρα και τα παιδιά της, να επιστρέψουν στην χώρα προέλευσης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, υπέδειξε τις αναγκαίες ενέργειες (διοικητικές και δικαστικές) στην παραπάνω ΜΚΟ για την τακτοποίηση της αστικής κατάστασης των ανηλίκων, αλλά και την προσωρινή νομιμοποίηση της παρουσίας της μητέρας στην Ελλάδα. Ζήτησε επίσης τη συνδρομή της Πρεσβείας και του Συνηγόρου του Πολίτη της χώρας καταγωγής της αλλοδαπής, ώστε να χορηγηθεί προσωρινό ταξιδιωτικό έγγραφο στο μικρότερο παιδί, για το οποίο καθυστέρουσε η διαδικασία διόρθωσης της ληξιαρχικής εγγραφής, αλλά και την αρωγή της κοινωνικής υπηρεσίας της πόλης προέλευσης της μητέρας, ώστε να υποστηριχθεί η οικογένεια μετά την επιστροφή της. Για τη διευκόλυνση της παραπάνω διαδικασίας αλλά και, γενικότερα, την πιστοποίηση του συγγενικού δεσμού της μητέρας με το μικρότερο παιδί, έγινε δεκτή, στο πλαίσιο συνεργασίας με την αρμόδια ελληνική εισαγγελική αρχή, η πρόταση της Ανεξάρτητης Αρχής για εξέταση DNA. Ολοκληρώνοντας την παρέμβασή του, ο Συνήγορος έδωσε επιπλέον οδηγίες για την κατά το δυνατό επιτάχυνση της διαδικασίας διόρθωσης της αστικής κατάστασης και του μικρότερου παιδιού.

Έκβαση | Κατόπιν των διαμεσολαβητικών αυτών παρεμβάσεων, δόθηκε εντολή για την άμεση αλλά και υποστηριζόμενη επανασύνδεση της οικογένειας, γεγονός το οποίο υλοποιήθηκε με επιτυχία.

Χορήγηση άδειας με αποδοχές σε πατέρα κατ' αναλογία με τα ισχύοντα για τις μητέρες

Ιστορικό | Γονέας οδηγός λεωφορείου, η σύζυγος του οποίου απεβίωσε αμέσως μετά τον τοκετό του δεύτερου τέκνου του, προσέφυγε στον Συνήγορο, ζητώντας τη συνδρομή του για τη χορήγηση άδειας ανατροφής τέκνου με αποδοχές διάρκειας εννέα μηνών. Η εταιρεία Οδικές Συγκοινωνίες ΑΕ (ΟΣΥ) είχε ήδη αποδεχτεί τη χορήγηση ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο άδειας φροντίδας τέκνου διάρκειας τριών μηνών.

Διερεύνηση | Στην Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, προβλέπεται για τις εργαζόμενες μητέρες της ΟΣΥ, αμέσως μετά τη λήξη της άδειας κυοφορίας και λοχείας, δικαίωμα ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας, με αποδοχές, διάρκειας έξι μηνών.

Δεδομένου ότι, στην περίπτωση του προσφεύγοντος διαπιστώθηκε ότι αντικειμενικά συντρέχουν ειδικές περιστάσεις και ιδιαίτεροι λόγοι, ο Συνήγορος ζήτησε από την ΟΣΥ να εξετάσει το ενδεχόμενο σωρευτικής χορήγησης με την άδεια φροντίδας τέκνου και πρόσθετης άδειας διάρκειας έξι μηνών με αποδοχές, κατ' αναλογία με την ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας. Έρεισμα για την πρόταση αυτή αποτέλεσε η ειδική συνθήκη θανάτου της μητέρας κατά τον τοκετό και οι αντικειμενικά αυξημένες ευθύνες φροντίδας δυο ανήλικων τέκνων για τον πατέρα.

Έκβαση | Η εταιρεία χορήγησε στον εργαζόμενο οδηγό πρόσθετη εξάμηνη άδεια με αποδοχές, πέραν της τρίμηνης άδειας φροντίδας τέκνου, καθώς αναγνώρισε ότι συντρέχουν ειδικοί ανθρωπιστικοί λόγοι.

Απαλλαγή φόρου εισοδήματος λόγω αναπηρίας

Ιστορικό | Πολίτης κατήγγειλε την απόρριψη απαλλαγής φόρου εισοδήματος λόγω αναπηρίας, επειδή η αρμόδια Δ.Ο.Υ. δεν έκανε αποδεκτή την Απόφαση της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής Ι.Κ.Α., με την οποία ωστόσο διαπιστώθηκε η δια βίου αναπηρία του σε ποσοστό 100%.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε ότι με την Απόφαση της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής Ι.Κ.Α. κρίθηκε η δια βίου αναπηρία του πολίτη σε ποσοστό 100%, η οποία ήταν σε ισχύ κατά το φορολογικό έτος (2015) που αποκτήθηκαν τα εισοδήματά του, καθώς η αναπηρία κρίθηκε κατά το έτος 1999 δια βίου. Επιπλέον, επισήμανε ότι η Απόφαση δεν αποτελεί γνωμάτευση για επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία αλλά γνωμάτευση υγειονομικού οργάνου και ζήτησε να γίνει δεκτή.

Έκβαση | Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), δόθηκαν οδηγίες προς τη Δ.Ο.Υ., με τις οποίες αναγνωρίστηκε η αναπηρία του πολίτη για το συγκεκριμένο φορολογικό έτος και διενεργήθηκε νέα εκκαθάριση της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, από την οποία δεν προέκυψε φόρος.

Υποστήριξη σχολείου και παιδιού με ζητήματα συμπεριφοράς

Ιστορικό | Οι αρμόδιοι δημοτικού σχολείου προσέφυγαν στο Συνήγορο του Πολίτη για μαθητή με χρόνια προβλήματα συμπεριφοράς, συνδεδεμένα με μαθησιακές ανάγκες και ψυχοσυναισθηματικά ζητήματα. Οι παραπάνω δυσκολίες που αντιμετώπιζε ο μαθητής δυσχέραιναν τη μαθησιακή του πορεία αλλά και την καθημερινότητα στη σχολική κοινότητα, με αποτέλεσμα να έχει σωρευθεί ένταση και να κλονιστούν οι σχέσεις του σχολείου με τα πρόσωπα του συγγενικού περιβάλλοντος του παιδιού, που ασκούσαν την επιμέλειά του.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος επικοινωνήσε με τη Διεύθυνση του σχολείου, συνέδραμε και έλαβε μέρος σε συνάντηση εργασίας με όλους τους εμπλεκόμενους (δηλ. σχολικούς συμβούλους γενικής και ειδικής αγωγής, διευθύντρια σχολικής μονάδας και φροντιστές μαθητή), με στόχο τον προγραμματισμό συστηματικής συνεργασίας σχολείου και φροντιστών, την εκ νέου διασύνδεση του παιδιού με φορέα ψυχικής υγείας, αλλά και την ενθάρρυνση της ένταξης και συμμετοχής του στο σχολείο του.

Έκβαση | Ο Συνήγορος (κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς) λειτούργησε ως σημείο αναφοράς και στήριξης για το σχολείο, με έμφαση στην δίκαιη αντιμετώπιση του παιδιού και την ομαλή σχολική καθημερινότητα, με θετικά αποτελέσματα.

Πολλαπλή διάκριση σε πρόσκληση για πρόσληψη ψυχολόγου

Ιστορικό | Στον Συνήγορο υποβλήθηκε αναφορά με αντικείμενο την ύπαρξη πολλαπλής διάκρισης σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την πρόσληψη πτυχιούχου ψυχολόγου σε ορφανοτροφείο. Ειδικότερα, στα απαιτούμενα προσόντα, προβλεπόταν, μεταξύ άλλων, ότι οι υποψήφιοι έπρεπε να είναι θηλυκού γένους και ηλικίας από 25-40 ετών.

Διερεύνηση | Απευθυνόμενος στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα, ο Συνήγορος επισήμανε ότι με τα ως άνω καθοριζόμενα προσόντα των υποψηφίων, εισήχθη άμεση διάκριση λόγω φύλου και ηλικίας, καθώς η εισαγωγή των επίμαχων χαρακτηριστικών, ως προϋποθέσεων για την κατάληψη της συγκεκριμένης θέσης εργασίας δεν φαινόταν, καταρχήν, να δικαιολογείται ειδικώς από τη φύση και τις ειδικές απαιτήσεις των καθηκόντων της θέσης. Ζήτησε δε την απόσυρση της εν λόγω πρόσκλησης και την επανάληψη της διαδικασίας, χωρίς μνεία των χαρακτηριστικών εκείνων (φύλου, ηλικίας) που όχι μόνον αντιβαίνουν στη νομοθεσία για την ίση μεταχείριση και την καταπολέμηση των διακρίσεων, αλλά εν γένει υπονομεύουν την προσπάθεια διαμόρφωσης μιας κοινής αντίληψης που αντιστρατεύεται στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Έκβαση | Το Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα, ανταποκρινόμενο στην πρόταση του Συνηγόρου, αποφάσισε την ακύρωση της επίμαχης πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και προέβη στην έκδοση νέας πρόσκλησης, έχοντας απαλείψει τα κριτήρια που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι εισάγουν διάκριση.

Καταγγελία συμβάσεως εργασίας εγκύου

Ιστορικό | Εργαζόμενη, η οποία απασχολείτο ως κομμώτρια απολύθηκε κατά το διάστημα που η ίδια τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης, χωρίς να της καταβληθεί η νόμιμη αποζημίωση και χωρίς να υπάρχει σπουδαίος λόγος.

Διερεύνηση | Ο εργοδότης υποστήριξε ότι με την εργαζόμενη δεν τον συνέδεε σύμβαση εξηρημένης εργασίας, αλλά ότι τα μέρη είχαν συμφωνήσει μεταξύ τους η εργαζόμενη και ο σύντροφός της να διαχειρίζονται εξ ολοκλήρου το κομμωτήριο. Επίσης, ο εργοδότης υποστήριξε ότι δεν τηρήθηκε η νόμιμη διαδικασία απόλυσης εγκύου (σπουδαίος λόγος, κοινοποίησή του στην Επιθεώρηση Εργασίας), επειδή ο ίδιος δεν ενημέρωσε τον λογιστή της επιχείρησης για την εγκυμοσύνη της εργαζόμενης.

Κατά την τριμερή συζήτηση ενώπιον της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας ο εργοδότης ανακάλεσε την καταγγελία, η εργαζόμενη όμως δεν αποδέχθηκε την ανάκληση αυτή, την οποία θεώρησε προσχηματική και δήλωσε, ότι θα επανέλθει στην εργασία της μόνον εφ' όσον της καταβληθούν οι οφειλόμενες δεδουλευμένες αποδοχές.

Έκβαση | Ο Συνήγορος κατέληξε με Πόρισμά του στο συμπέρασμα ότι η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας της εγκύου εργαζόμενης πάσχει ακυρότητας και εισηγήθηκε την επιβολή διοικητικών κυρώσεων προς την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, η οποία έχει ήδη κινήσει τις σχετικές διαδικασίες.

Συνεργασία με κοινωνική υπηρεσία ειδικού σχολείου, σχετικά με προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον μαθητή

Ιστορικό | Η κοινωνική λειτουργός ειδικού δημοτικού σχολείου ζήτησε τη συνδρομή του Συνηγόρου του Πολίτη, λόγω προβλημάτων στο οικογενειακό περιβάλλον μαθητή του σχολείου, ορφανού από μητέρα, την επιμέλεια του οποίου είχαν αναλάβει οι πατρικοί γιαγιά και παππούς. Ειδικότερα, ο πατέρας και ο θείος του παιδιού, που συνοικούσαν με τους γονείς τους, αντιμετώπιζαν χρόνια προβλήματα ουσιο-εξάρτησης και, μολονότι παρακολουθούσαν πρόγραμμα απεξάρτησης, έκαναν περιστασιακά χρήση ουσιών αλλά και διαπληκτιζόνταν συχνά μεταξύ τους και με τους γονείς τους, με αρνητικές επιπτώσεις στον ψυχισμό του παιδιού.

Διερεύνηση | Πραγματοποιήθηκε συνάντηση εκπροσώπου του Συνηγόρου του Πολίτη με την κοινωνική λειτουργό στον χώρο του σχολείου και στη συνέχεια ορίστηκε κοινή συνάντηση με τη γιαγιά και τον παππού του μαθητή, κατά την οποία τους επισημάνθηκε η ανάγκη να επιδιώξουν αλλαγές στο οικογενειακό τους περιβάλλον, για τη διασφάλιση της προστασίας και της υγιούς ψυχο-συναισθηματικής ανάπτυξης του μαθητή. Οι παραπάνω, δήλωσαν πρόθυμοι να συνεργαστούν με την κοινωνική υπηρεσία ακολουθώντας τις σχετικές συστάσεις και κατευθύνσεις, υπογραμμίζοντας ότι τους ενδιαφέρει πρωτίστως η υγιής ανάπτυξη του εγγονού τους. Ακολούθησε τακτική επικοινωνία της Αρχής με την κοινωνική λειτουργό, σχετικά με την πορεία της συνεργασίας με την οικογένεια και τις εξελίξεις.

Έκβαση | Ο Συνήγορος διατήρησε συνεργασία με την κοινωνική λειτουργό μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς, παρέχοντας υποστήριξη και εποπτεία ως προς τη δική της συνεργασία με την οικογένεια του μαθητή, με θετικά αποτελέσματα ως προς την επίτευξη αλλαγών και την μείωση της έντασης και των διενέξεων στο οικογενειακό περιβάλλον του μαθητή.

Καταβολή αποζημιώσεων από το Υπουργείο Πολιτισμού λόγω δέσμευσης ακινήτων ιδιωτών

Ιστορικό | Πολίτες προσέφυγαν στο Συνήγορο, διαμαρτυρόμενοι για την καθυστέρηση εκ μέρους του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού καταβολής αποζημιώσεων λόγω στερησης χρήσης ακινήτων στους δήμους Ρεθύμνης και Ρόδου, δεσμευμένων για αρχαιολογικούς σκοπούς.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε αρμοδίως ότι και στις δύο περιπτώσεις ακινήτων, η αίτηση αποζημίωσης για τη στερηση της χρήσης τους είχε κατατεθεί εγκαίρως από τους ενδιαφερόμενους. Η διετής, όμως, καθυστέρηση έκδοσης των βεβαιώσεων πίστωσης των δαπανών συνιστά μορφή κακοδιοίκησης, που προκαλεί εύλογη αγανάκτηση στους δικαιούχους, καθώς στερούνται της δυνατότητας εκμετάλλευσης των ιδιοκτησιών τους επί σειρά ετών, δίχως αποζημίωση.

Έκβαση | Κατόπιν της διαμεσολάβησης του Συνηγόρου, η αρμόδια υπηρεσία, αφού αιτιολόγησε τις καθυστερήσεις, το Νοέμβριο του 2018 κατέβαλε τις αποζημιώσεις στους δικαιούχους, ύψους 10.425,00 και 7.529,40 ευρώ αντίστοιχα.

Ζητήματα Λειτουργίας Καταστήματος Υγειονομικού Ενδιαφέροντος στη Μύκονο

Ιστορικό | Ο Συνήγορος του Πολίτη κλήθηκε να διαμεσολαβήσει προς τα όργανα της διοίκησης σχετικά με τον έλεγχο της λειτουργίας Καταστήματος Υγειονομικού Ενδιαφέροντος (ΚΥΕ) στην Μύκονο.

Διερεύνηση | Κατά τη διάρκεια έρευνας διαπιστώθηκε ότι από τη λειτουργία του καταστήματος προέκυπταν πολεοδομικά ζητήματα, ζητήματα καταπάτησης αιγιαλού και επίχωσης ρέματος, καθώς και ότι δεν είχε ληφθεί η απαιτούμενη έγκριση από την αρχαιολογική υπηρεσία.

Έκβαση | Οι αρμόδιες υπηρεσίες επέβαλλαν τα προβλεπόμενα πρόστιμα, χωρίς εντούτοις να διακοπεί η λειτουργία του καταστήματος. Από το σύνολο της υπόθεσης η Αρχή διαπιστώνει ότι το θεσμικό πλαίσιο το οποίο ισχύει για τη λειτουργία των ΚΥΕ δεν εγγυάται τη σύννομη λειτουργία αυτών, δεδομένου ότι παρέχεται η διακριτική ευχέρεια στα αρμόδια όργανα των ΟΤΑ να εκτιμούν κατά το δοκούν, το κατά πόσο οι παραβάσεις είναι ικανές ή μη να επιβάλλουν την προσωρινή ή οριστική σφράγιση ενός καταστήματος.

Καταβολή αποζημίωσης λόγω απαλλοτριώσης ακινήτου από το Δήμο

Ιστορικό | Πολίτης προσέφυγε στον Συνήγορο, διαμαρτυρόμενος για τις καθυστερήσεις εκ μέρους του δήμου Βόλου για την καταβολή αποζημίωσης λόγω απαλλοτριώσης ρυμοτομούμενου ακινήτου στην Αγριά Μαγνησίας, στο οποίο ήταν συνιδιοκτήτης κατά 50%.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου Βόλου ότι η μακροχρόνια δέσμευση του ακινήτου χωρίς την ολοκλήρωση της διαδικασίας απαλλοτριώσης με την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης αντίκειται στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων. Τόνισε ότι η μη συντέλεσή της επί εννέα έτη προκαλεί εύλογη αγανάκτηση στους συνδικαιούχους, καθώς και δυσανάλογο και υπερβολικό οικονομικό βάρος. Η Αρχή ζήτησε από το δήμο Βόλου να ανταποκριθεί το συντομότερο δυνατό στις οικονομικές του υποχρεώσεις, όπως αυτές προσδιορίστηκαν δικαστικά και να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για την έκδοση εντάλματος πληρωμής.

Έκβαση | Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη, ο δήμος Βόλου αιπολόγησε την παρατηρούμενη καθυστέρηση και εξέδωσε τον Αύγουστο του 2018 χρηματικό ένταλμα πληρωμής για την οφειλόμενη δαπάνη αποζημίωσης, ύψους 53.937 ευρώ στον αναφερόμενο συνιδιοκτήτη του ρυμοτομούμενου ακινήτου.

Νοσηλεία Σύρου μετανάστη

Ιστορικό | Ψυχολόγος ΜΚΟ που παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) στη Χίο, προσέφυγε στον Συνήγορο, αναφορικά με τη ανάγκη άμεσης μεταφοράς Σύρου υπηκόου, που βρισκόταν υπό προστατευτική φύλαξη στα κρατητήρια του ΑΤ Χίου, για νοσηλεία σε ψυχιατρική κλινική.

Διερεύνηση | Ειδικότερα, ο συγκεκριμένος αλλοδαπός, βρισκόταν σε ΚΥΤ της Χίου, εδώ και τέσσερις μήνες και παρακολουθείτο από τον ανωτέρω ψυχολόγο. Λόγω επιδείνωσης της ψυχικής του υγείας, παραπέμφθηκε προς εξέταση σε ιδιώτη ψυχίατρο, η οποία καθώς διέκρινε αυτοκτονικό ιδεασμό, γνωμάτευσε ότι ο αλλοδαπός χρειαζόταν νοσηλεία σε ψυχιατρική κλινική, ενημερώνοντας παράλληλα σχετικώς την Εισαγγελία Χίου και το Αστυνομικό Τμήμα Χίου. Ο αλλοδαπός παρέμεινε για προστατευτική φύλαξη στο Αστυνομικό Τμήμα για χρονικό διάστημα μιας εβδομάδας.

Ο Συνήγορος απέστειλε σχετική επιστολή προς την Εισαγγελία Χίου, την Διεύθυνση Αστυνομίας Χίου και τη Διεύθυνση Διαχείρισης Μετανάστευσης του Κλάδου Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων του Αρχηγείου ΕΛΑΣ, στην οποία επισήμανε ότι ο χώρος των κρατητηρίων του ΑΤ Χίου κρίνεται παντελώς ακατάλληλος, καθώς δεν διαθέτει τις απαραίτητες υποδομές, ούτε και το εξειδικευμένο προσωπικό, προκειμένου να παρασχεθεί η απαραίτητη φροντίδα στον εν λόγω αλλοδαπό, που παρουσιάζει χαρακτηριστικά ευαλωτότητας. Ζήτησε δε είτε να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες προκειμένου ο συγκεκριμένος αλλοδαπός να μεταφερθεί στο πλησιέστερο νοσοκομείο που διαθέτει ψυχιατρικό τμήμα προς νοσηλεία, είτε, εφόσον τελικά αξιολογηθεί από αρμοδίους ψυχιάτρους ότι δεν χρήζει νοσηλείας, να επιστρέψει στο χώρο του ΚΥΤ.

Έκβαση | Ο αλλοδαπός μεταφέρθηκε τελικά, συνοδεία αστυνομικών, στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής, προκειμένου να αξιολογηθεί από αρμοδίους ψυχιάτρους και να παραμείνει στο ψυχιατρικό νοσοκομείο σε περίπτωση που κριθεί ότι χρήζει ψυχιατρικής νοσηλείας.

Πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών

Ιστορικό | Συγγενής αποβιώσαντος ζήτησε από τον οικείο Δήμο να της χορηγηθεί πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών, που ήταν απαραίτητο για την τακτοποίηση κληρονομικών εκκρεμοτήτων της οικογένειας. Ο Δήμος δήλωσε ότι αδυνατούσε να χορηγήσει το εν λόγω πιστοποιητικό, καθώς αυτό δεν είχε καν εκδοθεί, διότι ουδέποτε είχε ζητηθεί από τους άμεσους συγγενείς του αποβιώσαντος.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος απηύθυνε έγγραφό του προς τον Δήμο, στο οποίο διατύπωνε την άποψη ότι το πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών μπορεί να χορηγηθεί σε οποιονδήποτε μπορεί να αποδείξει ειδικό έννομο συμφέρον και επομένως είναι δυνατή η αρχική έκδοση του πιστοποιητικού και με αίτημα του συγγενούς που προσέφυγε στην Αρχή, εφόσον αποδείξει το ειδικό έννομο συμφέρον του.

Έκβαση | Πράγματι, ο Δήμος αποδέχτηκε την άποψη της Αρχής και χορήγησε το πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών.

Χορήγηση επιδόματος αναπηρίας σε κρατούμενους

Ιστορικό | Η Ανεξάρτητη Αρχή εξέτασε σημαντικό αριθμό αναφορών κρατουμένων σχετικά με τον αποκλεισμό τους από τη χορήγηση επιδόματος βαριάς αναπηρίας από τις αρμόδιες Διευθύνσεις Κοινωνικής Προστασίας των Δήμων (και παλαιότερα τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων), με το σκεπτικό ότι δεν δικαιολογείται η επιδότησή τους, αφού ήδη τα έξοδα διαβίωσής τους έχουν αναληφθεί από το Δημόσιο, γεγονός που καθιστά πλέον περιττή την κοινωνική αποστολή του προγράμματος επιδότησης.

Διερεύνηση | Μετά από έρευνα προέκυψε ότι δεν υπήρχε πάγια και σαφής άποψη επί του ζητήματος από το αρμόδιο Υπουργείο, με αποτέλεσμα άλλες Διευθύνσεις να μην εντάσσουν καθόλου ή να διακόπτουν την ένταξη κρατουμένων στο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης και άλλες (ιδιαίτερα δε εάν επρόκειτο για τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Προστασίας του Δήμου της πρότερης κατοικίας του κρατουμένου) να συνεχίζουν την ένταξη κρατουμένων στο εν λόγω πρόγραμμα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με έγγραφό του προς το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ζήτησε την οριστική επίλυση του ζητήματος υπό το πρίσμα των αρχών της νομιμότητας, της ισονομίας και της ισοπολιτείας. Στο εν λόγω έγγραφο, επισημάνθηκε ότι οι κρατούμενοι σε σωφρονιστικά καταστήματα δεν συνιστούν εσωτερικούς ασθενείς ή τροφίμους σε δημόσιο νοσηλευτικό ή προνοιακό ίδρυμα, ώστε να αποκλείεται εξ αυτού του λόγου η χορήγηση του σχετικού επιδόματος, θέση που είχε ήδη διατυπωθεί διεξοδικά από το 2011 στο Πόρισμα: «Χορήγηση επιδόματος βαριάς αναπηρίας σε δικαιούχους που εκτίουν στερητική της ελευθερίας ποινή». Επιπλέον, όπως η Αρχή ήδη επισήμανε σε Πόρισμά της με τίτλο «ΰνθήκες Κράτησης Ατόμων με Αναπηρία», ακόμη και αν θεωρηθεί ότι τα Καταστήματα Κράτησης καλύπτουν βασικές ανάγκες διαβίωσης και περίθαλψης των κρατουμένων, δεν διαθέτουν τις απαραίτητες υποδομές για να καλύψουν τις εξατομικευμένες ανάγκες, που προκύπτουν από την αναπηρία, ούτε άλλωστε στοχεύουν σ' αυτό.

Έκβαση | Τελικά, με εγκύκλιο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που απευθύνεται σε όλους τους Δήμους της χώρας, αποσαφηνίζεται ότι, εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες εκ του νόμου προϋποθέσεις, χορηγούνται προνοιακά επιδόματα ΑμεΑ και σε άτομα που εκτίουν στερητική της ελευθερίας ποινή.

Χορήγηση βεβαίωσης σε ασθενή

Ιστορικό | Πολίτης διαμαρτυρήθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, διότι ο συναφούς, με το πρόβλημα υγείας του, ειδικότητας ιατρός με βαθμό διευθυντή που υπηρετούσε στο περιφερειακό νοσοκομείο του τόπου κατοικίας του αρνήθηκε να χορηγήσει την απαιτούμενη βεβαίωση ότι το νοσοκομείο του τόπου κατοικίας αδυνατεί να παράσχει την αναγκαία για το πρόβλημα υγείας του περίθαλψη, προκειμένου να λάβει από τον ΕΟΠΥΥ τα έξοδα μετακίνησής του σε άλλο νοσοκομείο που του παρείχε την αναγκαία ιατρική αγωγή.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε ότι η χορήγηση της, προβλεπόμενης στο άρθρο 10 του Ενιαίου Κανονισμού Παροχών Υγείας (ΕΚΠΥ) του ΕΟΠΥΥ, βεβαίωσης σχετικά με τη δυνατότητα της υγειονομικής δομής του τόπου κατοικίας του ασφαλισμένου να παρέχει την απαιτούμενη γι' αυτόν περίθαλψη, συνιστά υπηρεσιακό καθήκον του εκάστοτε ιατρού συναφούς βαθμίδας και/ή ειδικότητας και ότι η άρνηση του ιατρού της ειδικότητας της πάθησης του ασφαλισμένου να υπογράψει τη βεβαίωση περί αδυναμίας αντιμετώπισης της πάθησης ή της διενέργειας ιατρικής εξέτασης παρεμποδίζει τον ασφαλισμένο από την αποτελεσματική άσκηση αξιώσεών του έναντι του ΕΟΠΥΥ και την απόλαυση παροχών που δικαιούται, στο πλαίσιο της ασφάλισης ασθένειας που υπάγεται και θα πρέπει να ελεγχθεί πειθαρχικά.

Έκβαση | Ο ιατρός χορήγησε την προβλεπόμενη βεβαίωση σύμφωνα με τον Κανονισμό Παροχών του ΕΟΠΥΥ και ο ασφαλισμένος έλαβε τα έξοδα μετακίνησης που δικαιούται.

Άρνηση χορήγησης ιατρικού φακέλου θανόντος

Ιστορικό | Πολίτης ζήτησε τη μεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη προκειμένου να λάβει αντίγραφα ιατρικού φακέλου θανόντος συγγενούς από δημόσιο νοσοκομείο της πρωτεύουσας, τα οποία το νοσοκομείο δεν χορηγούσε με την αιτιολογία ότι έπρεπε να δηλωθεί ο σκοπός για τον οποίο ζητούνται.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε, στις αρμόδιες υπηρεσίες του Νοσοκομείου, ότι, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, το δικαίωμα του ασθενούς για πρόσβαση στα ιατρικά αρχεία και λήψη αντιγράφων του φακέλου του ασκούν μετά το θάνατό του οι κληρονόμοι του, εφόσον είναι συγγενείς έως τετάρτου βαθμού, προϋπόθεση την οποία ο αιτών πληρούσε και δεν οφείλει να δηλωθεί ο σκοπός για τον οποίο ζητείται η χορήγηση.

Έκβαση | Το αίτημα ικανοποιήθηκε και χορηγήθηκαν αντίγραφα του ιατρικού φακέλου, χωρίς να εμμένει το νοσοκομείο στη δήλωση του σκοπού της χορήγησης των αντιγράφων.

Παρακράτηση εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων

Ιστορικό | Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης πλήθους αναφορών σχετικά με τη μη συμμόρφωση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΓΛΚ) στην υπ' αριθμ. 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αφού συνεχίζεται η παρακράτηση της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) από τις μηνιαίες συντάξεις των συνταξιούχων του Δημοσίου.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου (με την οποία κρίθηκε ως αντισυνταγματική η επιβολή και αύξηση της Εισφοράς Αλληλεγγύης που επιβλήθηκε στους συνταξιούχους του Δημοσίου Τομέα) ως αποτέλεσμα πρότυπης δίκης, πρέπει καθολικά να εφαρμοστεί για το σύνολο των συνταξιούχων του Δημοσίου – τόσο ως προς τη διακοπή των κρατήσεων από τη μηνιαία σύνταξη τους, όσο και ως προς τα αναδρομικά από 10.2.2017 - και δεν υφίσταται λόγος οι συνταξιούχοι να ταλαιπωρούνται υποβάλλοντας μεμονωμένα αιτήσεις προς το Ελεγκτικό Συνέδριο σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της Διοίκησης στην απόφασή του.

Σύμφωνα με το πόρισμα της Αρχής, οποιαδήποτε διαφορετική ενέργεια από την πλευρά της Διοίκησης θα ερχόταν σε αντίφαση με τις γενικές αρχές του δικαίου με τις οποίες οφείλει να ευθυγραμμίζεται η δράση της. Έτσι, εν προκειμένω θίγονται οι αρχές της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης, της ασφάλειας δικαίου, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και κυρίως η αρχή της ισότητας, η οποία επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση των προσώπων που βρίσκονται κάτω από τις ίδιες συνθήκες.

Η Διοίκηση κινείται εκτός των ορίων που διαγράφονται από την αρχή της ισότητας, εδραιώνοντας έκδηλη και αδικαιολόγητη άνιση μεταχείριση, η οποία βλάπτει το δημόσιο συμφέρον, εάν αφήσει να δικαιωθεί μόνο μια μερίδα των συνταξιούχων που επέτυχαν θετικό αποτέλεσμα καταφεύγοντας στη δικαιοσύνη και αφήσει ακάλυπτους όλους του άλλους συνταξιούχους οι οποίοι, αν και τελούν κάτω από τις ίδιες ακριβώς συνθήκες, για διάφορους λόγους, δεν προσέφυγαν στη δικαιοσύνη.

Έκβαση | Μέχρι στιγμής δεν υπήρξε ανταπόκριση του αρμόδιου Υπουργού.

Στέρηση ασφαλιστικών και προνοιακών παροχών παρά τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος

Ιστορικό | Με αφορμή σχετικές αναφορές, η Ανεξάρτητη Αρχή επί χρόνια αναζητούσε λύση στη προβληματική, όπως έχει διαμορφωθεί, κατάσταση να στερούνται όχι μόνον ασφαλιστικές, αλλά και προνοιακές παροχές πρόσωπα τα οποία πληρούσαν τις νόμιμες προϋποθέσεις ηλικίας ή /και αναπηρίας, αλλά όφειλαν εισφορές για χρόνο ασφάλισης πέραν αυτού που αρκούσε για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Σε πολλές περιπτώσεις οι οφειλές αυτές δημιουργήθηκαν ή διογκώθηκαν υπέρμετρα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Διερεύνηση | Για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων, αλλά και την πρόληψη δημιουργίας ανάλογου φαινομένου στο μέλλον, η Ανεξάρτητη Αρχή έχει υποβάλει σειρά προτάσεων στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και στον ΕΦΚΑ (Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης), μεταξύ των οποίων και τις ακόλουθες:

- ▶ την αύξηση του παρακρατήσιμου ορίου οφειλών,
- ▶ τη θέσπιση δυνατότητας συμψηφισμού, μετά από αίτηση του υποψήφιου συνταξιούχου, ακόμη και του συνόλου των δικαιούμενων συντάξεών του με την οφειλή του, μέχρι το ύψος της να κατέλθει στο παρακρατήσιμο όριο,
- ▶ την πρόβλεψη δυνατότητας απονομής μικρότερης σύνταξης είτε κατόπιν ταυτόχρονης διαγραφής μέρους του ανεξόφλητου ασφαλιστικού χρόνου και των αντίστοιχων οφειλών του είτε κατόπιν επανυπολογισμού των καταβληθεισών εισφορών και των οφειλών με αναγωγή στην κατώτατη ασφαλιστική κατηγορία του Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης όπου ανήκε,
- ▶ τη νομοθέτηση νέας διαδικασίας για πολύμηνη ρύθμιση των κοινωνικοασφαλιστικών οφειλών και για όσους έχουν κάνει διακοπή εργασιών και δεν μπορούν να υπαχθούν στον εξωδικαστικό μηχανισμό του σχετικού νόμου.

Έκβαση | Με ερμηνευτική εγκύκλιο των Διευθύνσεων Πολιτικών Ατόμων με Αναπηρία και Παροχών Κύριας Ασφάλισης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ερμηνευτική των Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων (ΚΥΑ) που διέπουν τη χορήγηση προνοιακών παροχών γήρατος και αναπηρίας, διευκρινίστηκε ότι η έννοια των ασφαλιστικών προϋποθέσεων περιλαμβάνει τόσο τα έτη ασφάλισης, όσο και τις εισφορές του χρόνου υπαγωγής. Αυτό επιτρέπει τη χορήγηση επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης ανασφάλιστων υπερηλίκων στα άτομα 67 ετών και άνω και προνοιακού επιδόματος αναπηρίας σε όσους έχουν **αναπηρία 67%** και άνω, εφόσον πληρούν και τις λοιπές προϋποθέσεις. Επειδή, ωστόσο, αυτή η ρύθμιση αφήνει εκτός πρόσωπα που, ενώ έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος, δεν πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις των σχετικών διατάξεων, συνεχίζεται η διαμεσολαβητική προσπάθεια της Αρχής.

Δικαιούχοι του Προγράμματος «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης»

Ιστορικό | Τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη ζήτησαν πρώην δικαιούχοι του Προγράμματος «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης» (ΚΕΑ) για δυσβάσταχτες κυρώσεις που τους επιβλήθηκαν εξαιτίας της παράλειψής τους να επικαιροποιήσουν εγκαίρως τα ηλεκτρονικώς δηλωθέντα στοιχεία των νοικοκυριών τους. Στις περισσότερες υποθέσεις οι δικαιούχοι είχαν παραλείψει να καταχωρήσουν εγκαίρως είτε ποσά του ενιαίου επιδόματος στήριξης τέκνων του ΟΓΑ, είτε ποσά αγροτικής επιδότησης του ΟΠΕΚΕΠΕ τα οποία είχαν λάβει, ενώ ήταν δικαιούχοι του ΚΕΑ. Επειδή οι σχετικές ηλεκτρονικές διασταυρώσεις από την ηλεκτρονική εφαρμογή επεξεργασίας των αιτήσεων του ΚΕΑ έγιναν στις περισσότερες περιπτώσεις με πολύμηνη καθυστέρηση, οι δικαιούχοι υπέστησαν σωρευτικά τις παρακάτω επαχθείς κυρώσεις:

- ▶ η εισοδηματική ενίσχυση ΚΕΑ, η οποία τους καταβαλλόταν ως τότε, διακόπηκε,
- ▶ αποκλείστηκαν για ένα έτος από τη δυνατότητα να υποβάλουν νέα αίτηση στο ΚΕΑ,
- ▶ τους ζητήθηκε με αυτοματοποιημένα μηνύματα να επιστρέψουν τα ποσά ενίσχυσης που τους είχαν καταβληθεί αχρεωστήτως,
- ▶ αποκλείστηκαν από τη δυνατότητα να υποβάλουν νέα αίτηση στο ΚΕΑ χωρίς προηγουμένως να επιστρέψουν στη Διοίκηση τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κυρώσεις αυτές αφενός μεν προβλέπεται από τη σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση να εφαρμόζονται ανεξαρτήτως ύπαρξης υπαιτιότητας στα πρόσωπα των δικαιούχων, αφετέρου δε επιβλήθηκαν χωρίς να έχει ενεργοποιηθεί η διαδικασία προσφυγής που είχε προβλέψει ο σχετικός Νόμος.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη απηύθυνε έγγραφο στο αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στο οποίο ανέδειξε τα ζητήματα που ήγειρε η, με τον παραπάνω τρόπο, επιβολή των κυρώσεων, ιδίως από την άποψη της γενικής αρχής της χρηστής διοίκησης και του θεμελιώδους δικαιώματος στην κοινωνική αρωγή προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης όσων δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους. Βάσει αυτών, η Ανεξάρτητη Αρχή πρότεινε:

- ▶ την άμεση θέση σε εφαρμογή της ενδικοφανούς διαδικασίας επίλυσης των διαφορών,
- ▶ την κατάργηση όσων διατάξεων προέβλεπαν αποκλεισμό της απαγόρευσης υποβολής νέας αίτησης επί ορισμένο χρονικό διάστημα ανεξαρτήτως του ύψους των ποσών που λήφθηκαν αχρεωστήτως και της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού, καθώς και όσων διατάξεων επιβάλλουν εξίσου γενική απαγόρευση υποβολής νέας αίτησης χωρίς προηγούμενη επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ενίσχυσης ΚΕΑ,

- ▶ οι σωρευτικές κυρώσεις της διακοπής της ενίσχυσης και του ετήσιου αποκλεισμού από τη δυνατότητα υποβολής νέας αίτησης να εφαρμόζονται μόνον σε όσες περιπτώσεις τα ποσά που έλαβε το νοικοκυριό αφενός αχρεωστήτως από το ΚΕΑ και αφετέρου από άλλες πηγές ισούνται με ή ξεπερνούν τα ποσά που το νοικοκυριό θα μπορούσε να λάβει εάν παρέμενε επί δώδεκα μήνες στο Πρόγραμμα,
- ▶ μέχρι την κατάργηση της απαγόρευσης υποβολής νέας αίτησης χωρίς προηγούμενη επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ενίσχυσης, η κύρωση αυτή να επιβάλλεται μόνον για το υπόλοιπο της αφαίρεσης του αθροίσματος των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ενίσχυσης του ΚΕΑ και των ποσών που εισέπραξε το νοικοκυριό κατά την παραμονή του στο Πρόγραμμα από άλλες πηγές, από το σύνολο των ποσών που θα λάμβανε το νοικοκυριό εάν παρέμενε στο ΚΕΑ επί δώδεκα μήνες,
- ▶ σε κάθε περίπτωση, τη μείωση της διάρκειας των επιβεβλημένων κυρώσεων ετήσιου αποκλεισμού σε έξι μήνες βάσει της γενικής αρχής της αναδρομικής εφαρμογής της ηπιότερης διάταξης,
- ▶ την κατάτμηση των καταλογιστέων, σύμφωνα με τα παραπάνω, υπολοίπων ποσών αχρεωστήτως καταβληθέντων ενισχύσεων ΚΕΑ σε δόσεις ύψους ανάλογου με την οικονομική κατάσταση κάθε νοικοκυριού, όπως αυτή προκύπτει μετά τον συνυπολογισμό των ποσών ενίσχυσης που έχουν λάβει από το ΚΕΑ και οποιωνδήποτε ποσών διαπιστώθηκε ότι έχουν λάβει ή λαμβάνουν από άλλες πηγές.

Έκβαση | Με τις δύο νέες Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις επιτράπηκε σε όσους δικαιούχους του ΚΕΑ είχαν τεθεί σε καθεστώς αναστολής ή τυχόν τεθούν στο καθεστώς αυτό εφεξής να μπορούν να υποβάλουν νέες αιτήσεις ένταξης στο ΚΕΑ χωρίς προηγούμενη επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ενίσχυσης, τα οποία θα συμψηφίζονται αυτομάτως με τα ποσά ενίσχυσης που δικαιούνται βάσει των νέων αιτήσεών τους, εφόσον βεβαίως πληρούν τα νόμιμα κριτήρια. Ήδη μάλιστα η δυνατότητα αυτή έχει πρακτικά ενεργοποιηθεί.

Αυτεπάγγελτη Έρευνα για τις τράπεζες ομφαλοπλακουντικού αίματος

Ιστορικό | Ο Συνήγορος του Πολίτη τον Ιούνιο του 2017 άρχισε να λαμβάνει τηλεφωνήματα και αναφορές πολιτών που διαμαρτύρονταν για την αιφνίδια ανακοίνωση παύσης λειτουργίας της ιδιωτικής τράπεζας φύλαξης ομφαλοπλακουντιακού αίματος (ΟΠΑ) STEM HEALTH HELLAS (SHH). Κατόπιν αυτών αποφάσισε αυτεπαγγέλτως τη διερεύνηση της υπόθεσης παύσης επιχειρηματικής δραστηριότητα της παραπάνω ιδιωτικής εταιρείας.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος του Πολίτη συνέταξε πόρισμα στο οποίο κατέγραφε αίτια και ευθύνες που εντόπισε στην υπό εξέταση υπόθεση και πρότεινε συγκεκριμένες δράσεις για την επίλυση της υπόθεσης και αποτροπή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον. Η Αρχή ολοκλήρωσε την παρακολούθηση του θέματος και τον Νοέμβριο του 2018 απέστειλε τελική επιστολή στο Υπουργείο Υγείας με την οποία προτείνει:

- ▶ το πρόβλημα των συμβαλλομένων γονέων να λυθεί από την ιδιωτική κλινική, με την οποία είχαν συμβληθεί για τον τοκετό, η οποία νομίμως φυλάσσει και συντηρεί τα δείγματα ΟΠΑ και
- ▶ να συνταχθεί εθνικό πρόγραμμα φύλαξης ΟΠΑ, σύμφωνα με την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης με παράλληλη εκστρατεία ενημέρωσης της κοινής γνώμης για τα βλαστοκύτταρα.

Έκβαση | Μετά το πόρισμα της Αρχής προωθήθηκαν οι διαδικασίες αδειοδότησης των ιδιωτικών τραπεζών φύλαξης ΟΠΑ για να αποφευχθούν παρόμοια περιστατικά και εκδόθηκαν και προωθήθηκαν αρμοδίως έγγραφα-εγκύκλιοι για διασφάλιση του δικαιώματος ενημέρωσης και συναίνεσης των γονέων. Αναμένεται η απόφαση του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων για την τελική πρόταση της Αρχής, προκειμένου να ξεκινήσουν οι διαδικασίες σύνταξης εθνικού προγράμματος φύλαξης ΟΠΑ.

Απαλλαγή γονέων αναπήρων τέκνων από τα τέλη κυκλοφορίας ιδιωτικού οχήματος

Ιστορικό | Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορές πολιτών, εφόσον Δ.Ο.Υ στην περιφέρεια αρνήθηκαν σε γονείς παιδιών με αναπηρία την απαλλαγή από τέλη κυκλοφορίας για επιβατικά ΙΧ οχήματα, τα οποία έχουν ταξινομηθεί ως αναπηρικά, με την αιτιολογία ότι το αυτοκίνητο ανήκε κατά κυριότητα στους γονείς και όχι στο δικαιούχο ανήλικο με αναπηρία.

Διερεύνηση | Η Αρχή απέστειλε έγγραφα προς το Υπουργείο Οικονομικών προτείνοντας -με βάση τη νομοθεσία αλλά και την ιδιαίτερη νομική και πραγματική κατάσταση των ανηλικών δικαιούχων με αναπηρία, οι οποίοι εκπροσωπούνται νομίμως από τους έχοντες τη γονική μέριμνα (γονείς)- τα ταξινομηθέντα από γονείς αναπηρικά ΙΧ επιβατικά οχήματα, να απαλλάσσονται και από τα τέλη κυκλοφορίας χωρίς περαιτέρω διαδικασία.

Έκβαση | Το Υπουργείο Οικονομικών ανταποκρίθηκε θετικά στις συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και προώθησε σχετική διάταξη προς ψήφιση.

Τερματισμός της πρακτικής απομάκρυνσης βρεφών από μητέρες που δεν έχουν ταυτοποιητικά έγγραφα

Ιστορικό | Ο Συνήγορος έλαβε αναφορές σχετικά με νεογέννητα βρέφη, τα οποία δεν αποδίδονταν στις μητέρες που στερούνταν ταυτοποιητικών εγγράφων, κατά την έξοδό τους από το νοσοκομείο, μετά τον τοκετό. Τα βρέφη παρέμεναν στο νοσοκομείο και στη συνέχεια τοποθετούνταν σε ίδρυμα, για φιλοξενία, όπου η παραμονή τους χρονίζε.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος πρότεινε στο Υπουργείο Υγείας να ενεργήσει, ώστε να μην διακόπτεται ο βιολογικός και νομικός δεσμός του βρέφους με τη μητέρα που το γέννησε και να υποβοηθείται η τελευταία στη διαδικασία έκδοσης ταυτοποιητικών εγγράφων.

Έκβαση | Σε νόμο που ψηφίστηκε στη συνέχεια, περιλαμβάνονται ρυθμίσεις, για την καταγραφή των γεννήσεων από μητέρες χωρίς ταυτοποιητικά έγγραφα εντός των νοσοκομείων και για τη ληξιαρχική καταχώρησή τους, προκειμένου να τεθεί τέρμα στην πρακτική απομάκρυνσης των νεογέννητων από τις μητέρες τους, λόγω μόνο της έλλειψης εγγράφων ταυτοποίησης των τελευταίων.

Ονοματοδοσία παιδιών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα από γονείς χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα

Ιστορικό | Ο Συνήγορος του Πολίτη ασχολήθηκε επί σειρά ετών με το ζήτημα της ονοματοδοσίας παιδιών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα από γονείς χωρίς νόμιμο τίτλο παραμονής στη χώρα. Τα ληξιαρχεία αρνούσαν να καταχωρήσουν το όνομά τους, θεωρώντας ότι η 'συναλλαγή' αυτή απαγορεύεται από το νόμο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τα παιδιά - στερούμενα ονόματος- να μην μπορούν να αποκτήσουν ταυτοποιητικά έγγραφα ούτε από τις χώρες καταγωγής τους.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι το όνομα του νεογνού είναι απαραίτητο στοιχείο της ληξιαρχικής πράξης, η σύνταξη της οποίας αποτελεί υποχρέωση της διοίκησης και δεν συνιστά 'συναλλαγή' με πολίτη τρίτης χώρας χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα. Για τον λόγο αυτό πρότεινε την εισαγωγή ρητής σχετικής διευκρινιστικής διάταξης.

Έκβαση | Με πρόσφατο νόμο τροποποιείται η διάταξη για την απαγόρευση συναλλαγής με πολίτες τρίτων χωρών, στερούμενων νομιμοποιητικών εγγράφων, εισάγοντας εξαίρεση από αυτή και επιτρέποντας πλέον ρητά την καταχώρηση του ονόματος των παιδιών τους που γεννήθηκαν στη χώρα μας, στις ληξιαρχικές πράξεις γέννησής τους.

Κατοχύρωση του δικαιώματος του γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια του παιδιού να ενημερώνεται για τη σχολική του πρόοδο

Ιστορικό | Μετά από παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων προέβη σε διευκρινίσεις σχετικά με το δικαίωμα του γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια των παιδιών αλλά ασκεί το υπόλοιπο της γονικής μέριμνας, να ενημερώνεται για τη σχολική κατάσταση του παιδιού-μαθητή.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος πρότεινε στο Υπουργείο να καταστήσει σαφές ότι ο γονέας, που μετά το διαζύγιο ή τη διάσταση δεν ασκεί την επιμέλεια του προσώπου του ανήλικου τέκνου, ασκεί όμως το υπόλοιπο της γονικής μέριμνας, δικαιούται πρόσβαση σε κάθε στοιχείο της σχολικής κατάστασης του παιδιού-μαθητή/τριας, αφού ως εκπρόσωπος του τέκνου δεν θεωρείται «άλλο πρόσωπο». Επίσης, σύστησε στο Υπουργείο να επιβεβαιώσει ότι η εγκύκλιος για τα δικαιώματα των παιδιών-μαθητών, των οποίων οι γονείς βρίσκονται σε διάσταση ή είναι διαζευγμένοι και ο ένας από αυτούς δεν ασκεί την επιμέλεια, εξακολουθεί να ισχύει.

Έκβαση | Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, έχοντας και το ίδιο λάβει ερωτήματα σχετικά με το θέμα, έκανε δεκτή την πρόταση του Συνηγόρου στο σύνολό της και προέβη στην έκδοση εγκυκλιών οδηγιών με τη μορφή των σχετικών διευκρινίσεων.

Δυσκολίες ένταξης μαθητών με αναπηρία σε γενικά σχολεία

Ιστορικό | Ο Συνήγορος δέχτηκε, κατά τη διάρκεια του 2018 όπως και παλαιότερα, σειρά αναφορών σχετικά με δυσκολίες ένταξης μαθητών με αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ε.ε.α) σε γενικά σχολεία. Οι αναφορές αυτές προέρχονται από γονείς των ίδιων των μαθητών με αναπηρία/ε.ε.α. και αφορούν σε στιγματισμό, εκφοβισμό, αντιπαιδαγωγική μεταχείριση ή ελλιπή υποστήριξη των παιδιών τους στον χώρο του σχολείου, από διευθυντές σχολικών μονάδων, λόγω αναφερόμενης επιθετικής ή ακραία διαταρακτικής συμπεριφοράς των εν λόγω μαθητών ή αδυναμίας συνεργασίας με τις οικογένειες τους. Ανάλογες αναφορές υποβάλλουν ωστόσο και άλλοι γονείς που υποστηρίζουν ότι τα παιδιά τους δέχονται βία ή ότι παρακωλύεται σοβαρά η εκπαίδευσή τους εξαιτίας της παρουσίας των μαθητών αυτών στην τάξη.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος έχει διαπιστώσει ότι, στο σύνολο σχεδόν των περιπτώσεων όπου τα αρμόδια ΚΕΔΔΥ έχουν προτείνει τη φοίτηση μαθητών με αναπηρία/ε.ε.α. σε γενικό σχολείο με παράλληλη στήριξη ή/και άλλα μέτρα υποστήριξης, τα παρατηρούμενα προβλήματα συνδέονται πρωτίστως με την μη παροχή των αναγκαίων υποστηρικτικών μέτρων – ιδίως παράλληλης στήριξης - ενώ σημαντικό παράγοντα αποτελούν επίσης οι δυσκολίες ή η ρήξη συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια του μαθητή. Σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκαν ανεπάρκειες εκπαιδευτικών γενικής εκπαίδευσης ως προς την κατανόηση και διαχείριση ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ή αντιδράσεων συμπεριφοράς των μαθητών αυτών, που αν και συνδέονται τα νευρο-αναπτυξιακά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, γίνονται αντιληπτά ως «επιθετική» ή «παραβατική» συμπεριφορά, με συνέπεια να μην τυγχάνουν σωστής παιδαγωγικής αντιμετώπισης και τα προβλήματα να επιτείνονται και να διαιωνίζονται.

Οι παρεμβάσεις του Συνηγόρου σε σχέση με τις αναφορές αυτές επικεντρώνονται, κατά περίπτωση, στη διασφάλιση της μέγιστης δυνατής εκπαιδευτικής υποστήριξης για τους ενδιαφερόμενους μαθητές με αναπηρία/ε.ε.α. μέσω των αρμοδίων φορέων της εκπαίδευσης, στην καθοδήγηση, ευαισθητοποίηση ή υποστήριξη των εκπαιδευτικών σε συνεργασία με τους αρμοδίους Σχολικούς Συμβούλους (πλέον Συντονιστές), στη συνεργασία με τους γονείς των μαθητών και παραπομπή τους σε κατάλληλες υπηρεσίες όπου απαιτείται, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι μαθητές λαμβάνουν την αναγκαία ιατρική/ψυχιατρική παρακολούθηση και ψυχο-εκπαιδευτική υποστήριξη εκτός σχολείου, και στην προσπάθεια βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ οικογένειας και σχολείου, που αποτελεί αναγκαία και ουσιώδη προϋπόθεση για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων.

Έκβαση | Σε πολλές περιπτώσεις, σημαντική πρόοδος παρατηρείται έπειτα από τη διοργάνωση παιδαγωγικών συναντήσεων με συμμετοχή των γονέων, του/της Διευθυντή/ντριας και εκπαιδευτικών του σχολείου, αρμοδίων Σχολικών Συμβούλων, εκπροσώπων του οικείου ΚΕΔΔΥ και του Συνηγόρου του Πολίτη για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου πλάνου παρέμβασης, με συνεργασία όλων των μερών.

Θεσμοθέτηση του πλαισίου για την επιτροπεία ασυνόδευτων παιδιών

Ιστορικό | Με σειρά εγγράφων του κατά το χειρισμό αναφορών σχετικά με ασυνόδευτα ανήλικα, ο Συνήγορος επισήμανε την ανάγκη οικοδόμησης ενός συστήματος επιτροπείας ασυνόδευτων παιδιών, προκειμένου να τακτοποιούνται διοικητικής, νομικής και πρακτικής φύσης ζητήματα για τα παιδιά, με γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων τους και να λαμβάνει χώρα έγκαιρα η διάγνωση προβλημάτων (π.χ η έκθεση σε κίνδυνο κάθε είδους).

Έκβαση | Τον Ιούλιο 2018 δημοσιεύτηκε ο νόμος 4554/2018 που θεσμοθέτησε τη διαδικασία και όρισε ως φορέα υλοποίησης και εποπτείας του συστήματος το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Εκκρεμεί η έκδοση των υπουργικών αποφάσεων για την πλήρη δρομολόγηση του συστήματος και την υλοποίηση του νόμου.

Μεταφορά μαθητών/τριών Ειδικού Δημοτικού Σχολείου στην κεντρική Μακεδονία

Ιστορικό | Κατά τη σχολική χρονιά 2017-2018 μαθητές με αναπηρία, οι οποίοι θα έπρεπε να φοιτήσουν σε ειδικό δημοτικό σχολείο, έμειναν εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς οι γονείς τους είτε δεν διέθεταν μεταφορικό μέσο, είτε δεν μπορούσαν να μεταφέρουν οι ίδιοι τα παιδιά τους λόγω χρονικού ή οικονομικού περιορισμού. Γονείς που, ελλείψει άλλου μέσου μεταφοράς, μετέφεραν οι ίδιοι καθημερινά τα παιδιά τους, ανέφεραν ότι τα χρήματα που λαμβάνουν ως επίδομα μεταφοράς δεν ανταποκρίνονται στα ποσά που οι ίδιοι έχουν δαπανήσει, ενώ ο απαιτούμενος χρόνος για τη μετακίνηση σε κάποιες περιπτώσεις δεν επιτρέπει την έγκαιρη προσέλευση των ίδιων στην εργασία τους.

Διερεύνηση | Ο Σνήγορος απευθύνθηκε εγγράφως προς την Περιφερειακή Ενότητα και την Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης της συγκεκριμένης περιοχής στην Κεντρική Μακεδονία, προκειμένου να ενημερωθεί για τους λόγους που δεν υλοποιήθηκε η μεταφορά των μαθητών προς το σχολείο, με αποτέλεσμα τη μη φοίτηση πολλών εξ αυτών για το μεγαλύτερο μέρος της σχολικής χρονιάς.

Έκβαση | Τελικά, μετά την παρέμβαση της Αρχής, ξεκίνησε η μεταφορά των μαθητών αν και πολύ καθυστερημένα για την συγκεκριμένη σχολική χρονιά, όμως εκτελείτο πλέον κανονικά από την ερχόμενη σχολική χρονιά κ.ε.

Ένταξη δικαιούχων στο πρόγραμμα «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής» και την εγγραφή των παιδιών σε παιδικούς σταθμούς με voucher

Ιστορικό | Γονείς υποψήφιοι δικαιούχοι του προγράμματος ΕΣΠΑ-ΕΕΤΑΑ «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής» απευθύνθηκαν στον Συνήγορο, μετά την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης (κατανομής) των υποβληθέντων φακέλων με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, προκειμένου να διερευνηθεί διαμεσολαβητικά η ορθότητα της απόρριψής των αιτημάτων τους και οι τυχόν εναλλακτικές κατά την περίοδο εξέτασης των ενστάσεων, καθώς και για να ζητηθεί ο επανέλεγχος φακέλων με ειδικά χαρακτηριστικά (δικαιούχοι πυρόπληκτοι περιοχών Μάτι, Κινέτας, ευάλωτες οικογένειες, κ.λπ.).

Διερεύνηση | Η διαμεσολάβηση εκ μέρους του Συνηγόρου, ήταν άμεση λαμβάνοντας υπόψη τους χρονικούς περιορισμούς, με στόχο οι οικογένειες που δεν δικαιούνταν, βάσει των κριτηρίων αξία τοποθέτησης, να μην χάσουν την ευκαιρία να αναζητήσουν εναλλακτικές λύσεις εγκαίρως.

Έκβαση | Η παρέμβαση της Αρχής προς το αρμόδιο Τμήμα Κοινωνικής Ένταξης της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), είχε ως αποτέλεσμα τη διόρθωση σφαλμάτων, σε αξιόλογο αριθμό περιπτώσεων και τη συνακόλουθη ικανοποίηση των αιτημάτων ευάλωτων οικογενειών.

Καταχώριση στοιχείων αστικής κατάστασης παιδιών με ένα γονέα

Ιστορικό | Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε αναφορές πολιτών σχετικά με το πρόβλημα που παρατηρείται κατά την καταχώριση σε έγγραφο αστικής κατάστασης στοιχείων γονέων παιδιών που υιοθετήθηκαν ή αποκτήθηκαν μέσω παρένθετης μητρότητας από μόνο γονέα.

Συγκεκριμένα, στην περίπτωση υιοθεσίας από έναν γονέα, η Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών απαιτούσε την αναγραφή και των στοιχείων του φυσικού γονέα του αντίθετου φύλου από αυτό του θετού, σε εφαρμογή σχετικής Γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους αλλά κατά παράβαση των διατάξεων περί μυστικότητας της υιοθεσίας. Στην περίπτωση απόκτησης τέκνου μέσω της διαδικασίας της παρένθετης μητρότητας από πατέρα μόνο, η Διεύθυνση απαιτούσε την αναγραφή των στοιχείων της παρένθετης μητέρας, ως κατά νόμο μητέρα του τέκνου, επίσης σε εφαρμογή σχετικής Γνωμοδότησης του ΝΣΚ, αλλά κατά παράβαση της βασικής αρχής της διαδικασίας αυτής, σύμφωνα με την οποία η παρένθετη καθίσταται μητέρα του τέκνου, μόνο αν αυτό προήλθε από το γενετικό της υλικό παρά την αντίθετη πρόβλεψη του νόμου (και μετά από έκδοση σχετικής δικαστικής απόφασης). Η διοίκηση, με βάση τα παραπάνω, αρνούνταν να δεχθεί ότι σε αυτές τις περιπτώσεις τα παιδιά διαθέτουν έναν μόνο γονέα σύμφωνα με το νόμο, του οποίου αποκλειστικά τα στοιχεία πρέπει να καταχωρηθούν στα έγγραφα αστικής κατάστασής τους.

Διερεύνηση | Ειδικά για την εγγραφή τέκνου που αποκτήθηκε μέσω παρένθετης μητρότητας, ο Συνήγορος ζήτησε τη *συνδρομή της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής*, η οποία έχοντας την ίδια άποψη με τον Συνήγορο, εισηγήθηκε προς τον Υπουργό Εσωτερικών τη νομοθετική τακτοποίηση του θέματος. Επίσης, διαβίβασε εκθέσεις προς την αρμόδια Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των παιδιών και των δύο περιπτώσεων, χωρίς να υπάρξει ανταπόκριση. Καταληκτικά, ο Συνήγορος απευθύνθηκε στο Γραφείο του αρμόδιου Υπουργού Εσωτερικών και ζήτησε για τα παιδιά με έναν μόνο γονέα από υιοθεσία ή διαδικασία παρένθετης μητρότητας: την *κατοχύρωση της αρχικής καταγραφής των στοιχείων του ενός μόνο γονέα στα έγγραφα αστικοδημοτικής κατάστασης* και τη νομοθέτηση της δυνατότητας λήψης -εφόσον το επιθυμούν- ονόματος και επωνύμου γονέα του άλλου φύλου από αυτό του υπάρχοντα γονέα, κατά τις διαδικασίες που προβλέπονται και τις οποίες η αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου δεν εφαρμόζε μέχρι τότε αναλογικά σε αυτές τις υποθέσεις.

Έκβαση | Το Υπουργείο αποδέχθηκε (με σχετική ρύθμιση) την πρόταση του Συνηγόρου κατά το μέρος που αφορά τα παιδιά που υιοθετούνται από έναν γονέα μόνο, παραπέμποντας όμως στην έκδοση υπουργικής απόφασης για την πραγματοποίηση των αναγκαίων τεχνικών προσαρμογών του 'Μητρώου Πολιτών' και την έναρξη ισχύος της διάταξης. Η πρόταση κατά το μέρος που αφορά την πιο περιορισμένη, αλλά πάντως υπαρκτή περίπτωση των παιδιών που αποκτώνται από μόνο πατέρα, δεν έγινε δεκτή.

Επίλυση δυσλειτουργιών του προγράμματος «Εξοικονόμηση κατ' οίκον II»

Ιστορικό | Κατά την έναρξη λειτουργίας του πληροφοριακού συστήματος υποδοχής αιτήσεων του προγράμματος «Εξοικονομώ κατ' οίκον II» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας, διαπιστώθηκαν τόσο γενικά προβλήματα, όπως η αδυναμία πρόσβασης χρηστών στο σύστημα, όσο και ειδικότερα, όπως η μη ταυτοποίηση φορολογικών στοιχείων στην περίπτωση κτισμάτων που αποκτήθηκαν μετά την τελευταία δήλωση φορολογίας εισοδήματος και η αυθαιρέτη αλλαγή μονοκατοικιών σε πολυκατοικίες.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος απευθύνθηκε προς τις συναρμόδιες υπηρεσίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάστηκαν καθώς και τυχόν άλλων που μπορεί να ανακύψουν κατά τη διαδρομή του προγράμματος και εξέφρασε τον προβληματισμό του όσον αφορά την διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των ενδιαφερόμενων στο πρόγραμμα, η οποία προϋποθέτει την συνεχή και αξιόπιστη λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος υποδοχής των αιτήσεων. Επισήμανε, επίσης, την καταγγελλόμενη αδυναμία ανταπόκρισης του help desk του συστήματος στον όγκο των ερωτημάτων που τέθηκαν από τους χρήστες.

Έκβαση | Κατόπιν παρέμβασης του Συνηγόρου το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας & Ανάπτυξης (ETEAN) ανταποκρίθηκαν δίνοντας στους χρήστες τη δυνατότητα, μετά την ομαλοποίηση της λειτουργίας του συστήματος, να προβούν σε ακύρωση, επεξεργασία και επανυποβολή των αιτήσεων τους. Οι ανωτέρω φορείς ενημέρωσαν, επίσης, ότι δεσμεύτηκαν επιπλέον πόροι, προκειμένου να απορροφηθούν και «επιλαχούσες» αιτήσεις, που πληρούσαν κατά τα λοιπά τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

Περιβαλλοντικές παραβάσεις στην Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Νέας Επιδαύρου

Ιστορικό | Πολίτης προσέφυγε στον Συνήγορο, διαμαρτυρόμενος ότι η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) της Νέας Επιδαύρου που βρίσκεται πλησίον της οικίας του, λειτουργεί παράνομα με αποτέλεσμα τα λύματα να διατίθενται ανεπεξέργαστα εγκυμονώντας κίνδυνο για τη Δημόσια Υγεία και το Περιβάλλον.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος ζήτησε από τις αρμόδιες υπηρεσίες στοιχεία και απόψεις σχετικά με την περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου. Επιπρόσθετα, ζήτησε τη διενέργεια αυτοψίας από το Κλιμάκιο Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ) Αργολίδας, ώστε να εκτιμηθούν οι υφιστάμενες περιβαλλοντικές συνθήκες στη συγκεκριμένη Μονάδα. Το καλοκαίρι του 2016, το ΚΕΠΠΕ διενήργησε αυτοψία και διαπίστωσε ότι η Μονάδα στερείτο περιβαλλοντικών όρων και λειτουργούσε πλημμελώς, καθώς τα λύματα διατίθεντο ανεπεξέργαστα σε παρακείμενη έκταση. Σε συνέχεια των διαπιστωμένων παραβάσεων, ο Περιφερειάρχης Πελοποννήσου επέβαλε στη ΔΕΥΑ Επιδαύρου διοικητικό πρόστιμο ύψους 35.000 €.

Έκβαση | Μετά τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων της Νέας Επιδαύρου που λειτουργούσε επί χρόνια δίχως περιβαλλοντική αδειοδότηση. Επίσης, η ΔΕΥΑ Επιδαύρου δεσμεύτηκε ότι έως την ολοκλήρωση των απαιτούμενων έργων αναβάθμισης της μονάδας, τα λύματα της περιοχής θα μεταφέρονται με ιδία μέσα του Δήμου Επιδαύρου στην εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων του Λυγουριού.

Κατάσχεση μισθού υπαλλήλων του ΟΑΕΔ για την εισπραξη της διατροφής των ανήλικων τέκνων

Ιστορικό | Ο Συνήγορος έλαβε αναφορές από ανήλικα τέκνα και νόμιμους εκπροσώπους τους, που δεν μπορούσαν να εισπράξουν τη διατροφή, που τους είχε επιδικαστεί, όταν επιχείρησαν να επιβάλουν κατάσχεση στον μισθό των υπόχρεων γονέων – υπαλλήλων του. Ο ΟΑΕΔ αρνούταν να προβεί στις ενέργειες που απαιτούνταν από αυτόν, ως τρίτο, στα χέρια του οποίου βρισκόταν ο μισθός των υπαλλήλων του, πριν την καταβολή στον τραπεζικό τους λογαριασμό. Ο Οργανισμός υποστήριζε ότι δεν επιτρέπεται η κατάσχεση του μισθού των υπαλλήλων του, διότι το άρθρο 27 παρ.1 Ν.4144/2013 προβλέπει το ακατάσχετο των τραπεζικών καταθέσεων του ΟΑΕΔ.

Διερεύνηση | Ενώ ο νόμος προβλέπει τη διαδικασία κατάσχεσης στα χέρια του ΟΑΕΔ ως τρίτου, ο ΟΑΕΔ υποστήριζε ότι ο μισθός των υπαλλήλων του είναι ακατάσχετος. Έτσι, τα παιδιά υπαλλήλων του Οργανισμού αυτού αδυνατούσαν να εισπράξουν τη διατροφή που τους είχε επιδικαστεί, λόγω άρνησης του φορέα να προβεί σε δήλωση τρίτου, για να πραγματοποιηθεί η κατάσχεση. Επειδή ο ΟΑΕΔ επέμενε στην άρνησή του, ο Συνήγορος ζήτησε την παρέμβαση του Υπουργείου Εργασίας, ως εποπτεύοντα φορέα, που συντάχθηκε με την άποψη του Συνηγόρου, ότι δηλαδή πρόκειται για επιτρεπτή κατάσχεση ιδιωτικής περιουσίας του υπαλλήλου, που βρίσκεται στα χέρια του ΟΑΕΔ, ως τρίτου (εργοδότη). Παρά ταύτα, ο ΟΑΕΔ εξακολούθησε να υποστηρίζει ότι ο νόμος δεν επιτρέπει την κατάσχεση του μισθού των υπαλλήλων του. Αντιλήφθηκε, όμως, το κοινωνικό πρόβλημα, που δημιουργούσε η άρνησή του, στα ανήλικα τέκνα των υπαλλήλων του, που στερούνταν έτσι τη διατροφή που τους είχε επιδικαστεί. Για τον λόγο αυτό, κατέληξε, επικαλούμενος αντισυνταγματικότητα της διάταξης περί ακατάσχετου των λογαριασμών του ΟΑΕΔ, ότι αυτή δεν πρέπει να εφαρμοστεί, όσον αφορά τις απαιτήσεις διατροφής ανήλικων τέκνων των υπαλλήλων του.

Έκβαση | Ο Συνήγορος με έγγραφό του πέτυχε τη συμμόρφωση του ΟΑΕΔ, ώστε να καταστεί δυνατή η κατάσχεση του μισθού του οφειλέτη γονέα και η ικανοποίηση της απαίτησης διατροφής ανήλικου τέκνου[2]. Ο ΟΑΕΔ παραδεχόμενος το πρόβλημα, που ο ίδιος δημιούργησε, δέχθηκε να προβαίνει στη δήλωση τρίτου, ως εργοδότης, στις περιπτώσεις κατάσχεσης μισθού υπαλλήλων του για την εισπραξη διατροφής των ανήλικων τέκνων, εφαρμόζοντας στην πράξη τη διάταξη που εξ αρχής ο Συνήγορος υποστήριζε ότι πρέπει να εφαρμοστεί.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΟΝΕΑ ΜΕ ΤΟ ΤΕΚΝΟ

Ιστορικό | Φυλακισμένος πατέρας ανήλικου τέκνου, κατά τη διάρκεια άδειάς του, ζήτησε τη συνδρομή του Συνηγόρου, για να επικοινωνήσει με το παιδί, που είχε γεννηθεί χωρίς γάμο των γονέων.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος επικοινωνήσε με τη μητέρα και της εξήγησε ότι το δικαίωμα επικοινωνίας δεν αποτελεί μόνο δικαίωμα του γονέα, με τον οποίο δεν διαμένει το τέκνο (άρ.1520 ΑΚ), αλλά αποτελεί ταυτόχρονα δικαίωμα του παιδιού, κατοχυρωμένο από τα άρθρα 7, 8, 9 παρ.3 και 18 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ως εκ τούτου, υφίσταται υποχρέωση του γονέα με τον οποίο το παιδί διαμένει, να διευκολύνει την επικοινωνία του τέκνου με τον άλλο γονέα. Η υποχρέωση αφορά τόσο την υλική διευκόλυνση της επικοινωνίας, όσο και την ψυχολογική.

Επιπρόσθετα, η ΔΣΔΠ αποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στην περίπτωση που ο χωρισμός γονέα και τέκνου οφείλεται σε μέτρα που έχει λάβει το Κράτος, όπως είναι η φυλάκιση, προβλέποντας ιδιαίτερες υποχρεώσεις του Κράτους για να καταστεί η επικοινωνία μεταξύ τους εφικτή. Η μητέρα αντέτεινε ότι ο πατέρας δεν κατέβαλε διατροφή για το παιδί, οπότε ο Συνήγορος της εξήγησε ότι το δικαίωμα επικοινωνίας είναι ανεξάρτητο από αυτό της επικοινωνίας και η παραβίαση του ενός δεν δικαιολογεί την μη υλοποίηση του άλλου.

Έκβαση | Η μητέρα, εξαιτίας των αρνητικών σχέσεων με τον πατέρα μετά το διαζύγιο, δεν έκανε δεκτή την πρόταση του Συνηγόρου και ο πατέρας δεν κατάφερε να επικοινωνήσει με το παιδί. Κατά τη διερεύνηση της αναφοράς, όμως, διαπιστώθηκε ότι δεν είχε ολοκληρωθεί η αναγνώριση του παιδιού, όπως εσφαλμένα πίστευε ο πατέρας, γιατί ο ίδιος είχε μεν προβεί σε δήλωση αναγνώρισης ενώπιον συμβολαιογράφου, δεν υπήρχε όμως η αντίστοιχη δήλωση συναίνεσης της μητέρας στην αναγνώριση, που επίσης πρέπει να λάβει χώρα ενώπιον συμβολαιογράφου. Για τον λόγο αυτό, υποδείχθηκε στον αναφερόμενο ότι θα έπρεπε να προβεί σε δικαστική αναγνώριση ώστε να μπορέσει στη συνέχεια να νομιμοποιηθεί ενεργητικά στην άσκηση αγωγής για τη ρύθμιση της επικοινωνίας με το παιδί.

Λειτουργία ηλεκτρονικής συμβουλευτικής υπηρεσίας σε ανήλικους χρήστες

Ιστορικό | Το ΚΕΘΕΑ, κατά τον σχεδιασμό προγράμματος on-line συμβουλευτικής σε εφήβους, με τήρηση της ανωνυμίας τους, απεύθυνε ερώτημα στον Συνήγορο του Πολίτη, σχετικά με τη δυνατότητα πρόσβασης των ανηλίκων, χωρίς τη συναίνεση των γονέων.

Διερεύνηση | Ο Συνήγορος εξέτασε το θέμα από την οπτική των δικαιωμάτων του παιδιού. Σύμφωνα με το δικαίωμα του παιδιού σε ανατροφή από τους υπεύθυνους γονείς, τις διατάξεις για τη γονική μέριμνα και τους Κώδικες Ιατρικής Δεοντολογίας και άλλων επαγγελματιών ψυχικής υγείας, πρέπει να αναζητείται η συναίνεση των γονέων για κάθε θέμα που αφορά την υγεία των παιδιών. Από την άλλη, όμως, τα δικαιώματα του παιδιού στην ιδιωτική ζωή, στον σεβασμό των απόψεών του ανάλογα με την ηλικία, την ωριμότητα και τις εξελισσόμενες ικανότητές του καθώς και στην ελευθερία της έκφρασης, που περιλαμβάνει την αναζήτηση και λήψη πληροφοριών, υπαγορεύουν την αντιμετώπιση του παιδιού, ως φορέα του προσωποπαγούς δικαιώματος στην προσωπικότητά του, με ενεργητικό ρόλο κατά την αναζήτηση πληροφορίας. Όταν το παιδί διαθέτει την ωριμότητα για να αντιληφθεί τη σημασία της θεραπείας, η συναίνεση θα πρέπει να δίνεται από το ίδιο. Τέλος, το παιδί έχει δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας την υποχρέωση να διασφαλίσουν την πρόσβασή του σε αυτές. Εάν οι τελευταίοι βρίσκονται σε σύγκρουση καθηκόντων, η ευημερία των παιδιών πρέπει να αποτελεί την πρώτιστη μέριμνά τους. Επομένως, η κρίση σε κάθε εξατομικευμένη περίπτωση, θα γέρνει κατά κανόνα στην εξυπηρέτηση του ανήλικου, που αναζητά υπηρεσίες συμβουλευτικής, χωρίς τη συναίνεση των γονέων.

Έκβαση | Το ΚΕΘΕΑ ενημερώθηκε ότι η πρόσβαση εφήβων, χωρίς τη συναίνεση των γονέων, στη σχεδιαζόμενη υπηρεσία on-line συμβουλευτικής, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα των παιδιών, αντίθετα θα είναι χρήσιμη για την υγεία των ανήλικων ανώνυμων χρηστών και ωφέλιμη για την ανάπτυξη και εμπέδωση της εξελισσόμενης αυτονομίας τους κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους.